

Sledování osob a věcí státními složkami a soukromými bezpečnostními službami

Tracking of People and Things

Jan Černý

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan ČERNÝ**
Osobní číslo: **A10732**
Studijní program: **B3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Sledování osob a věcí státními složkami a soukromými bezpečnostními službami**

Zásady pro vypracování:

1. Proveďte rozbor právní úpravy a pojmy u sledování osob a věcí.
2. Rozeberte požadavky pro provozování detektivních služeb u nás i ve světě.
3. Vyhodnoťte osobnostní předpoklady pro sledování osob a věcí.
4. Rozeberte technické prostředky sledování.
5. Uveďte význam psychologie při sledování.
6. Uveďte důvody sledování a statistiky sledování Policie České republiky.
7. Rozeberte kriminalistické expertizy využitelné v rámci sledování.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání a o změně a doplnění dalších zákonů (živnostenský zákon). Dostupný také z:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=39498&nr=455 2F1991 20Sb.&ft=pdf>.
2. ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním a o změně a doplnění dalších zákonů (trestní řád). Dostupný také z:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=30139&nr=141 2F1961 20Sb.&ft=pdf>
3. ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003 o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a o změně a doplnění dalších zákonů. Dostupný také z:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=55966&nr=361 2F2003 20Sb.&ft=pdf>
4. Pavel Novák (ředitel odboru tisku a PR MV) – Analýza odposlechů a sledování osob a věcí dle trestního řádu za rok 2011. Dostupné z
<http://www.mvcr.cz/clanek/analyza-odposlechu-a-sledovani-osob-a-veci-dle-trestniho-radu-za-rok-2011.aspx>
5. Jiří Jelínek a kolektiv. Trestní právo procesní. Linde Praha 2007. ISBN 978-80-7201-641-9.
6. JUDr. František Brabec a kolektiv. Služby soukromých detektivů. Praha: Eurounion s.r.o. 1995.
7. Richard Platt. Místo činu. Nakladatelství Slovart 2005. ISBN 80-7209-746-6.

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. František Brabec

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

25. února 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. května 2013

Ve Zlíně dne 25. února 2013

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato diplomová práce popíše termín „Sledování osob a věcí“ (detektivní pozorování) a hlavně právní aspekty této činnosti a také porovná soukromé detektivní služby s policejními orgány. Krátce jsou rozebrány i neméně důležité psychologické aspekty detektivního pozorování a jejich statistiky. Ke konci jsou uvedeny technické prostředky detektivního pozorování a kriminalistické expertízy.

Klíčová slova: detektivní pozorování, právní aspekty, psychologické aspekty, soukromé detektivní služby, policejní orgány, zákon, kriminalistické expertízy.

ABSTRACT

This diploma thesis explanation of a term „Trecking of people and things“ (detective observation) and mainly law aspects of this activity also compares private investigators with police authorities. Shortly there are no less important psychological aspects of detective observation and statistics. In a last parts there are facilities of detective observation for documentation and forensic science.

Keywords: detective observation, law aspects, psychological aspects, private investigative services, police authorities, rule, forensic science

Motto

Nejcennější není informace, ale informace, která je podaná včas.

Autor : neznámý

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce, panu JUDr Františkovi Brabcovi, za cenné rady a připomínky, které mi byly řečeny během zpracovávání mé práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....

podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORIE	12
2 VÝZNAM SLOVA SLEDOVÁNÍ U POROVNÁVANÝCH SUBJEKTŮ A CHARAKTERISTIKA SLEDOVÁNÍ	14
2.1 OBJEKTY, ÚČEL, CÍLE A FÁZE SLEDOVÁNÍ	16
2.2 PŘEDPOKLADY A STRUKTURA POZOROVÁNÍ ZÁJMOVÉ OSOBY	17
3 PRÁVNÍ ASPEKTY	19
3.1 PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ ŽIVNOSTI.....	19
3.2 PODMÍNKY PRO PŘIJETÍ K POLICII ČR	21
3.3 ZÁKONY	23
3.3.1 Soukromé detektivní služby	23
3.3.1.1 Občanský zákoník a občanský soudní řád	25
3.3.1.2 Trestní zákoník a trestní řád.....	26
3.3.1.3 Ostatní zákony	28
3.3.2 Policie ČR	28
3.4 LEGISLATIVA V EU U SOUKROMÝCH DETEKTIVŮ.....	29
3.5 POROVNÁNÍ.....	30
4 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY	31
4.1 VNÍMÁNÍ	32
4.1.1 Chyby při vnímání druhé osoby	33
4.2 POZORNOST.....	34
4.3 OSOBNOST A NONVERBÁLNÍ KOMUNIKACE.....	34
4.4 POROVNÁNÍ.....	37
5 KRIMINALISTICKÉ ASPEKTY	38
5.1 IDENTIFIKACE PODLE POPISU A FOTOGRAFIE - PORTRÉTNÍ IDENTIFIKACE.....	38
5.1.1 Popis vnějších znaků	39
5.1.1.1 Popis úřední	40
5.1.1.2 Laický popis.....	42
5.1.1.3 Sestavování portréту osoby	42
5.1.2 Identifikace osob podle fotografie.....	43

5.2	IDENTIFIKACÍ OSOB PODLE HLASU - FONOSKOPIE	44
5.3	IDENTIFIKACE PODLE CHŮZE	46
5.4	IDENTIFIKACE PODLE DNA	47
5.5	IDENTIFIKACE PODLE PÍSM A DAKTYLOSKOPICKÝCH OTISKŮ PRSTŮ	49
5.6	POROVNÁNÍ	49
6	ASPEKTY TECHNICKÝCH A INFORMAČNÍCH PROSTŘEDKŮ	50
6.1	FOTOGRAFICKÉ PŘÍSTROJE	51
6.1.1	Objektiv	51
6.1.2	Snímací prvek	55
6.2	KAMKORDÉRY	57
6.3	PŘÍSTROJE K ZÁZNAMU HLASU	59
6.3.1	Mikrofony	59
6.3.2	Druhy směrových mikrofonů	59
6.4	KOMUNIKAČNÍ SPOJOVACÍ PROSTŘEDKY	60
6.5	GPS MONITOROVÁNÍ	62
6.6	PERSONÁLNÍ POČÍTAČE A JEJICH SOFTWARE VYBAVENÍ	63
6.7	DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY A ÚKRYTY	64
6.8	DALEKOHLEDY, TERMVIZE, NOKTOVIZORY	65
6.8.1	Dalekohledy	65
6.8.2	Noktovizor a termovize	66
6.9	POROVNÁNÍ	67
7	ASPEKTY TAKTIKY	68
7.1	SKRYTÉ DETEKTIVNÍ POZOROVÁNÍ	68
7.1.1	Statické skryté pozorování se provádí:	68
7.1.2	Dynamické skryté detektivní pozorování	69
7.2	OTEVŘENÉ DETEKTIVNÍ POZOROVÁNÍ	69
7.3	POROVNÁNÍ	69
II	PRAKTICKÁ ČÁST	70
8	POROVNÁNÍ PRŮBĚHU SLEDOVÁNÍ	71
9	POUŽITÍ DŮKAZŮ ZE SLEDOVÁNÍ SOUKROMÝM DETEKTIVEM	79
10	STATISTIKA VÝKONŮ V OBLASTI SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ	81
10.1	STATISTIKA POČTU A STRUKTURY TRESTNÝCH ČINŮ/SPISŮ	81
10.2	VYUŽÍVÁNÍ SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ NA JEDNOTLIVÉ DRUHY TRESTNÉ ČINNOSTI	81
10.2.1	Oblast násilné trestné činnosti	82
10.2.2	Oblast trestných činů krádeže	83
10.2.3	Oblast trestných činů proti veřejnému zájmu	83

10.3	VYHODNOCENÍ SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ V SOUVISLOSTI S ORGANIZOVANOU SKUPINOU	84
10.4	VYHODNOCENÍ EFEKTIVITY SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ V RÁMCI TRESTNÍHO ŘÍZENÍ.....	84
10.5	VÝVOJOVÉ TRENDY V NASAZOVÁNÍ SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ.....	86
10.5.1	Trendy v jednotlivých oblastech trestné činnosti	87
10.5.2	Trendy v oblasti organizované trestné činnosti.....	88
	ZÁVĚR	89
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	92
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	94
	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	95
	SEZNAM TABULEK.....	96
	SEZNAM PŘÍLOH.....	97

ÚVOD

Od počátku lidské civilizace je snaha získávat informace a poté je využívat k vlastnímu prospěchu nebo prospěchu skupiny. V oblasti práva vzniká v 18.století pozice detektiv, který zpravidla v utajení hledá upotřebitelné informace a zpracovává je pro svého zadavatele. Detektiv vznikl na základě potřeby společnosti, kdy pachatelé byli více sofistikovanější a také se lidé stávali majetnějšími. Získávání informací k dopadení pachatele byla složitá práce, jelikož dokazování a kriminalistické metody teprve vznikaly, bylo pro usvědčení pachatele třeba svědectví nebo dopadení přímo při činu. A detektiv byl řešením k dosažení práva, který v utajení s využitím dalších detektivních forem a metod ve spojení s prostředky dopomohl tuto práci usnadnit. Jednou z detektivních metod je i sledování osob a věcí neboli pozorování.

Cílem této práce je rozdělit metodu sledování osob a věcí na jednotlivé části (aspekty), které mají zásadní vliv na výsledek pozorování. Následně porovnáám odlišnosti těchto aspektů na práci soukromých detektivů a policejních orgánů, konkrétně Policie České republiky. Hlavní vliv na provádění sledování osob a věcí je zákonné vymezení této činnosti následované vlivy jako jsou technické prostředky, taktika aj. V praktické části porovnáám sledování Policií ČR a soukromým detektivem s možnostmi využití získaných důkazů a statistické údaje Policie ČR, při provádění sledování osob a věcí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE

Detektivové se dělili stejně jako dnes na zaměstnance státu tedy neuniformovanou policii (v 18. st. patřili pod soudy a později přešli pod výkonnou moc státu) a soukromé detektivy pracující za úplatu od zadavatele. První detektivní oddíl byl založen smírčím soudcem Henrym Fieldingem v roce 1748 v Anglii z důvodu špatné situaci v trestní politice. Představovali je bezúhonní muži, kteří pracovali v utajení a pátrali po hledaných osobách. Tento první detektivní oddíl započal historii anglického Scotland Yardu. V roce 1812 ve Francii zakládá monsignore Henri na základě nápadu trestance Eugéneho Francoise Vidocqa zvláštní oddíl státní policie pod názvem Sureté, který pro dopadení pachatelů trestných činů využíval metody operativní práce včetně sítě informátorů. V roce 1833 Eugène François Vidocq založil první soukromou detektivní kancelář, kde jako první začal uplatňovat nové kriminalistické metody. V této době soukromé detektivní kanceláře zastupovali policii, kdy klienti cítili, že státní policie nechce konat nebo k tomu není vybavena. Rozvojem průmyslu vznikala pro soukromé detektivní kanceláře další využití a to řešení pracovněprávních sporů – ochrana továren před požadavky odborů a stávek zaměstnanců. V tomto směru se v USA prosadila společnost Pinkertonova detektivní agentura, kterou založil Allan Pinkerton v roce 1850. Agentura k své práci využívala rovněž moderní kriminalistické metody, informátory a nasazovala i mezi zaměstnance továren své detektivy - agenty. Pinkertonova detektivní agentura je největší soukromá detektivní agentura na světě a je považována za předchůdce dnešní FBI. Pinkertonova agentura drží prvenství i na poli rovnoprávnosti žen, kdy v roce 1856 zaměstnala jako první ženu v úloze detektiva. K policii mohly ženy v USA nastoupit až o 45let později.

V Rakousku-Uhersku proběhly v 18. století tři zásadní reformy u policie. První z nich proběhla již v roce 1749, kdy byla policejní správa oddělena od justice. Druhá reforma z roku 1776 se týkala především Vídně a zřízení policejního ředitelství. V roce 1782 pak proběhla třetí reforma, kdy policie byla rozdělena na tajnou a uniformovanou policii. O tři roky později se reforma projevila i v českých zemích, kdy vznikla policejní ředitelství v Praze, Brně a Opavě. První soukromé detektivní služby v českých zemích jako byl Bubníkův detektivní ústav nebo Foglarova detektivní kancelář vznikly po pádu Rakouska-Uherska a jejich činnost trvala až do začátku okupace Německem. Po osvobození Československé republiky v roce 1945 se detektivní kanceláře vrátily k činnosti, která opět ustala komunistickým pučem a převzetí moci Komunistické strany Československa v roce 1948.

Po listopadu 1989 a vzniku soukromého podnikání se opět začaly zakládat soukromé detektivní kanceláře.

V současnosti soukromý detektiv často pracuje pro právníky v občanských a trestních věcech. Soukromých detektivů využívají např. pojišťovny, k prověření podezřelých tvrzení nebo jsou často využívány k získávání důkazů pro rozvodové řízení a to převážně k prověřování nevěry, majetku, určení výši výživného a stanovení péče o děti. Nový směr uplatnění soukromých detektivů je provádění prověrek firem a finančních obchodů, do kterých má být investováno. A náplní neuniformovaných policejních orgánů, kam nepatří jen Policie ČR ale i další policejní orgány činný v trestním řízení, je v rámci trestního řádu získávat informace a důkazy k trestným činům a použít je k dopadení a usvědčení pachatele před soudem.

2 VÝZNAM SLOVA SLEDOVÁNÍ U POROVNÁVANÝCH SUBJEKTŮ A CHARAKTERISTIKA SLEDOVÁNÍ

Detektivní soukromá činnost se odehrává ve třech směrech činnosti a to informační, dokumentační a vlivové (lobistika), která je realizována prostřednictvím:

1. FOREM - Forma je charakteristika obecných cílů jichž má být dosaženo. Zvolená forma pomáhá zvolit metodu a prostředky. Do detektivních forem patří
 - a. Detektivní pátrání – hledání majetku a osob
 - b. Detektivní prověrka – získávání informací týkajících se osobních a majetkových poměrů dále informací k událostem a pro vymáhání pohledávek
 - c. Detektivní dohled – ochrana majetku a osob
 - d. Detektivní rozpracování (vyšetřování) – je zjišťování skutečností, které mohou sloužit jako důkazní prostředky; vyhledávání protiprávních jednání
 - e. Detektivní komerční zpravodajství je součástí nestátního zpravodajství do kterého dále patří zpravodajský servis a konkurenční zpravodajství
2. METOD - Metoda je postup k dosažení cíle – metodika a taktika postupu. Mezi metody patří:
 - a. **Detektivní pozorování - vizuální sledování**
 - b. Detektivní dokumentování – uspořádání informací do využitelné podoby
 - c. Detektivní vytěžování – získávání informací od osob
 - d. Tvorba a prověřování detektivních verzí – tvorba hypotéz
 - e. Detektivní informační proniknutí – použití informátora nebo techniky
 - f. Detektivní prověrka místa – příprava místa k dalšímu využití
 - g. Detektivní kombinace – na základě vyvolaného podnětu se sleduje odezva
 - h. Detektivní legenda – smyšlené podání s pravdivými prvky
 - i. Detektivní vyhodnocování evidencí a archivů
 - j. Detektivní vyhodnocení dokumentů

- k. Detektivní osobní pátrání – pohyb detektiva přímo v terénu, kde využívá další metody a prostředky
 - l. Detektivní dezinformace – vypuštění nepravdivé informace do zájmového prostředí
 - m. Detektivní fyzická ochrana - za využití dalších metod provádí ochranu osob a majetku
 - n. Detektivní fyziodetekční vyšetření
 - o. Vedení a hodnocení evidencí
3. POSTŘEDKY – Prostředky mají věcný charakter např. pozorovací, spojovací, dokumentační aj.[20]

Policie České republiky v rámci přípravného řízení při prověřování podezření ze spáchání trestného činu, může kromě jiného využívat operativně pátrací prostředky podle zákonem stanovených podmínek. Mezi operativně pátrací prostředky patří podle § 158b zákona č.141/1961 Sb. trestní řád, ve znění pozdějších novel:

1. **Sledování osob a věcí se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky.**
2. Předstíraný převod - se rozumí předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci,
 - a) k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení,
 - b) jejíž držení je nepřípustné,
 - c) která pochází z trestného činu, nebo
 - d) která je určena ke spáchání trestného činu.
3. Použití agenta - plní úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem, vystupující zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti. Je-li to k použití agenta, jeho přípravě nebo k jeho ochraně nutné, je k zastírání jeho totožnosti možné
 - a) vytvořit legendu o jiné osobní existenci a osobní údaje vyplývající z této legendy zavést do informačních systémů provozovaných podle zvláštních zákonů,

- b) provádět hospodářské činnosti, k jejichž vykonávání je třeba zvláštní oprávnění, povolení či registrace,
- c) zastírat příslušnost k Policii České republiky nebo ke Generální inspekci bezpečnostních sborů.[19]

2.1 Objekty, účel, cíle a fáze sledování

U sledování osob a věcí uvedené v trestním řádu se nejedná jako u detektivní metody pouze o vizuální kontrolu sledovaného objektu ale patří sem i záznam zvuku, obrazu, listin, telekomunikace aj zásahů do soukromí. I přes tento velký rozdíl budu oba pojmy (sledování osob a věcí; detektivní metoda pozorování) uvádět dále jako sledování ve smyslu vizuální kontroly objektu. Sledovaným zájmovým objektem může být:

- osoba nebo skupina osob,
- prostor, neživé objekty,
- probíhající skutkový děj. [2]

Cílem sledování je:

- Zmapování denního režimu, pohybu osoby,
- zjištění významných informací o činnosti a chování zájmového objektu (zájmové osoby),
- zjištění stykové báze (styky, kontakty zájmové osoby),
- zjištění a zadokumentování specifických okolností podle zadání pro sledování. [2]

Účelem sledování je:

- Získat přehled o celkové činnosti zájmové osoby obecně v určitém časovém úseku,
- získat přehled, potvrdit nebo vyvrátit předpoklady u zájmové osoby o kontaktech, se kterými se zájmová osoba stýká,
- zjistit, vyvrátit či potvrdit návštěvy zájmové osoby v určitém časovém úseku v určitých místech,
- zjistit, potvrdit či vyvrátit informace o předávání (přebírání) určitých předmětů, věcí, popřípadě jejich ukrývání, včetně míst úkrytu, či jejich vyjímání z úkrytu,

- zjistit, potvrdit či vyvrátit předpoklady o používání určitých motorových vozidel zájmovou osobou a místa jejich parkování,
- popřípadě zjistit, potvrdit či vyvrátit další informace o zájmové osobě,
- získat takové informace, aby se z nich daly abstrahovat nové. [2]

Fáze sledování jsou:

- Příprava sledování,
- vlastní realizace (průběh) vizuální kontroly,
- shromáždění a třídění poznatků z vizuální kontroly,
- doplnění neúplných informací informacemi z evidencí a registrací,
- analýza (interpretace) informací a jejich využití v rámci získaných dalších informací [2]

2.2 Předpoklady a struktura pozorování zájmové osoby

Předpoklady:

- dobrá připravenost pracovníků na provádění sledování,
- existence základních údajů o zájmové osobě a jejich znalost pracovníky provádějícími sledování,
- správné předání a převzetí zájmové osoby k sledování,
- správný výběr místa a času předání (převzetí) zájmové osoby k sledování.

Je v zájmu zadavatele, aby poskytl o zájmové osobě určité základní údaje, aby tyto údaje byly pravdivé a ověřené (tam, kde jde pouze o předpoklady, je třeba, aby to bylo tak-to definováno), na jejichž základě je pak zvolen způsob (taktika) provádění sledování. [2]

Struktura:

✓ Zejména u vizuální kontroly se začíná se sledováním zpravidla již v časných ranních hodinách, aby byla zájmová osoba zachycena při odchodu z bydliště. Jestliže má zájmová osoba více bydlišť či bydliště více vchodů, pozorují se zpravidla všechny.

✓ Při vstupu zájmové osoby do jakéhokoliv objektu (zaměstnání) je třeba okamžitě zjistit a prověřit a také obsadit všechny možné trasy odchodu (což je značně náročné na počet pracovníků provádějících pozorování).

✓ Při přerušení pozorování při pobytu zájmové osoby v objektu jejího zaměstnání je nutno počítat s možností předčasných odchodů, odchodů na oběd, apod. Při odchodu zájmové osoby ze zaměstnání je třeba věnovat pozornost místům, která zájmová osoba navštěvuje.

✓ Maximální pozornost musí být věnována podchycení stykové báze, je vhodné v řadě případů přenést pozorování právě na styky zájmové osoby, je to však velice náročné na počet pracovníků provádějících pozorování. Zájmové styky se pokud možno dokumentují. Je třeba odlišit náhodné styky.

✓ Po návratu zájmové osoby do bydliště v noční době nekončit ihned pozorování, neboť zájmová osoba může ještě po určité době odejít. Při poznatcích o možnostech opuštění bydliště zájmovou osobou v noční době se pozorování provádí nepřetržitě.

✓ Sledování zájmové osoby může probíhat jako vizuální kontrola pouze zájmové osoby s pouhým zjištěním jejích styků.

✓ Sleduje se jen jedna zájmová osoba, ne více osob, které jsou ve vzájemném kontaktu. Protože sledováním více osob ve vzájemném kontaktu lze zapříčinit dekonspiraci sledování. Zájmové osoby si můžou mezi sebou říct, že je někdo pozoruje. Když si to všimne jedna osoba, můžou si tento podnět všimnout a uvědomit i ostatní osoby.

✓ Na sledování styku zájmové osoby, který má být vizuálně kontrolován, je třeba mít k dispozici minimálně dvojici pracovníků, a to pouze při krátkodobém zajištění vizuální kontroly (zpravidla jen zajištění podkladů pro ustanovení osoby bez zjišťování dalších informací). [2]

3 PRÁVNÍ ASPEKTY

Soukromé detektivní služby patří do nestátního sektoru soukromých bezpečnostních služeb (dále SBS), které jsou součástí bezpečnostního systému České republiky spolu s Policií České republiky (dále Policie ČR) a dalšími složkami státu zajišťující ochranu práv občanů daných Listinou základních práv a svobod. Základní úlohou SBS je ochrana majetku a osob, kterou vykonávají za úplatu na základě smluvního vztahu s odběratelem služeb. Vyplňují nejen prostor, kde Policie ČR má za úkol zasahovat až podpůrně jako je pořádání kulturních a sportovních akcí, ale i tam kde odběratel vyžaduje nadstandard v ochraně či jiné speciální služby. Na rozdíl od Policie ČR je činnost SBS upravena pouze zákony o živnostenském podnikání, občanským zákoníkem a některými ustanoveními trestního řádu, trestního zákona a to v mezích smlouvy s odběratelem služeb. Policie ČR k plnění zákonem uložených úkolů využívá státem daných pravomocí na rozdíl od SBS, která žádné státem dané úkoly k ochraně osob a majetku nemá a tím ani žádné pravomoci. Nelze tedy srovnávat výkonnost Policie ČR s SBS, která má stejnou zákonnou oporu ke svému podnikání jako ostatní soukromé subjekty v ČR.

3.1 Podmínky pro získání živnosti

Služby poskytované soukromými detektivy, je živnost postavená na základě udělené koncese. Jedná se tedy o živnost koncesovanou, což je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených v zákoně č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen živnostenský zákon), kde je vyžadováno státní povolení k provozování živnosti. Oprávnění k provozování koncesované živnosti vzniká až dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese, kterou vydává místní správní úřad na základě řízení o vydání koncesní listiny. Služby soukromých detektivů jsou jako ostatní koncesované živnosti uvedené v příloze č. 3 živnostenského zákona, kde jsou stanovené podmínky pro získání živnosti. Kromě podmínek pro získání koncese v příloze č. 3 jsou ještě uvedeny v příloze č. 5 podmínky pro fyzické osoby, které vykonávají služby soukromých detektivů pro podnikatele.

Podmínky uvedené v příloze č. 3 živnostenského zákona jsou:

Tab. 1. Podmínky vzniku živnosti [21]

Požadovaná odbornost	Podmínky
a) vysokoškolské vzdělání a 1 rok praxe v oboru, nebo	spolehlivost podnikatele, statutárního orgánu nebo členů statutárního orgánu podle zákona č. 451/1991 Sb § 1 odst. 5 a) Jedná se o vydání lustračního osvědčení Ministerstvem vnitra po zaplacení správního poplatku žadateli. Osvědčuje, zda lustrovaná osoba byla či nebyla v období od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989:
b) vyšší odborné vzdělání nebo obdobného zaměření a 1 rok praxe v oboru, nebo 3 roky praxe, nebo	a) příslušníkem Sboru národní bezpečnosti zařazeným ve složce Státní bezpečnosti
c) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním nebo právním a 3 roky praxe v oboru, nebo	b) evidována v materiálech StB jako spolupracovník Zákon se nevztahuje na občany, narozené po 1. prosinci 1971.
d) střední vzdělání s maturitní zkouškou, 3 roky praxe v oboru a osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů zařízením akreditovaným školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo	bezúhonnost všech osob, které pro podnikatele předmětnou činnost vykonávají. Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena. Bezúhonnost se prokazuje u občanů České republiky výpisem z evidence Rejstříku trestů.

<p>e) střední vzdělání s maturitní zkouškou, 3 roky praxe v oboru a profesní kvalifikace pro činnost detektiv koncipient podle zákona č. 179/2006 Sb. - Zákon stanovuje, že pro získání osvědčení profesní kvalifikace Detektiv koncipient je potřeba vykonat zkoušku u autorizované osoby Ministerstvem vnitra ČR</p>	<p>dosažení věku 18 let</p>
	<p>způsobilost k právním úkonům</p>

Jednotlivé obsahové náplně živností jsou uvedeny v nařízení vlády č. 278/2008 o obsahových náplních jednotlivých živností ve znění nařízení vlády č. 288/2010 Sb. a nařízení vlády č. 368/2012 Sb. Služby soukromých detektivů jsou charakterizovány jako:

- Služby spojené s hledáním majetku a osob,
- se zjišťováním skutečností, které mohou sloužit jako důkazní prostředky,
- získáváním informací týkajících se fyzických nebo právnických osob nebo jejich majetkových poměrů,
- získáváním informací v souvislosti s vymáháním pohledávek,
- vyhledáváním protiprávních jednání ohrožujících obchodní tajemství, a s tím související
- sběr dat a jejich vyhodnocování.[22]

3.2 Podmínky pro přijetí k Policii ČR

Podmínky přijetí do služebního poměru se řídí zákonem č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Uchazeč musí doručit na příslušné personální pracoviště policie písemnou žádost o přijetí do služebního poměru a musí dále splňovat následující podmínky:

- a) občanství České republiky
- b) věk nad 18 let

- c) bezúhonnost - bezúhonnost je řešena zákonem č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů v § 14. Prokazuje se opisem z evidence Rejstříku trestů, který zajišťuje Policie ČR, která je dále oprávněna k tomu, aby v rámci přijímacího řízení využívala vlastní evidence a evidence Ministerstva vnitra ČR k ověřování údajů o uchazeči. Při posuzování bezúhonnosti se nepřihlíží k zahlazení odsouzení nebo k rozhodnutí prezidenta republiky, v jejichž důsledku se na občana hledí jako by nebyl odsouzen. V případě jednání, které je v rozporu s požadavky kladenými na policistu, posuzuje konkrétní situaci služební funkcionář a ten s konečnou platností rozhoduje, zda byla splněna podmínka bezúhonnosti.
- d) způsobilý k právním úkonům
- e) splňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, na které má být ustanoven (minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou)
- f) zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby
- Psychologické vyšetření je zaměřeno na zjišťování osobnostních předpokladů potřebných pro výkon služby na základních policejních služebních místech. Uchazeči absolvují celodenní vyšetření, v jehož průběhu vyplňují osobnostní dotazníky, podrobují se výkonovým testům a účastní se řízeného rozhovoru s psychologem. Výsledkem vyšetření je komplexní posouzení vhodnosti uchazeče pro výkon služby. Psychologické vyšetření provádějí výlučně psychologická pracoviště policie nebo ministerstva vnitra. Pokud uchazeč nesplní kritéria nutná pro přijetí, může další psychologické vyšetření podstoupit nejdříve za 2 roky.
 - Prověrka fyzické zdatnosti se skládá ze čtyř testů: člunkového běhu, běhu na 1000 m, celomotorického testu a cvičení kliků.
 - Komplexní zdravotní prohlídka policejním lékařem sleduje posouzení zdravotní způsobilosti k výkonu služby a součástí je i vyšetření zaměřené na zjištění přítomnosti omamných a psychotropních látek. Přísná zdravotní kritéria jsou prevencí před případným poškozením zdraví v důsledku náročných podmínek služby policistů.

- g) oprávněný seznamovat se s utajovanými informacemi podle zvláštního právního předpisu, má-li být ustanoven na služební místo, pro které se tato způsobilost vyžaduje
- h) není členem politické strany nebo politického hnutí, a jde-li o služební poměr příslušníka zpravodajské služby, ani odborové organizace - prokazuje čestným prohlášením
- i) nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost - - prokazuje čestným prohlášením[29]

Přijímací řízení zpravidla trvá 3 měsíce a po splnění podmínek na základě rozhodnutí služebního funkcionáře vzniká služební poměr stvrzený služebním slibem žadatele. Následuje pak absolvování základní odborné přípravy, která je závislá na druhu ukončeného nejvyššího studia např. pro absolventy středních škol s maturitou, kteří jsou zařazeni ve službě pořádkové, železniční a dopravní policie, je celková délka trvání 9 měsíců.

3.3 Zákony

3.3.1 Soukromé detektivní služby

Soukromí detektivové nedisponují žádným oprávněním nebo ochranou ze strany zákona při výkonu obsahu živnosti uvedené v nařízení vlády č. 278/2008. Jedná se o nařízení vlády, které má nižší právní váhu než zákony. Oprávnění pro výkon práce detektiva závisí nejvíce na obsahu uzavřené smlouvy mezi ním a zadavatelem. Podpisem takové smlouvy zadavatel deleguje ve smlouvě uvedená svá oprávnění a zároveň vysloví souhlas s formami a metodami provedení.

Při plnění úkolů musejí detektivové znát zákony v právní oblasti, ve které provádějí zadanou zakázku a práci tomu přizpůsobit. Základem je listina základních práv a svobod zákon č. 2/93, kde některé články práci detektiva a jeho klientovi napomáhají jako jsou:

Článek 11 „ Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.“

Článek 17 (1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny. Každý člověk má právo na informace, na jejich opatřování k ochraně svých práv. Opatřovat takové informace si může přímo oprávněná osoba nebo využije svého práva dát se při opatřování informací zastupovat.

Článek 36 (1) Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Článek 40 (3) Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce. [28]

A poté jsou tu články, které práci detektiva znesnadňují a detektiv se často pohybuje na hraně těchto ustanovení:

Článek . 1 „ Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné“

Hlava 2 - Lidská práva a základní svobody/ Oddíl první - Základní lidská práva a svobody

Článek 7 (1) Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.

Článek 10

(2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života.

(3) Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Článek 12 (1) Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.

Článek 13 Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením. [28]

Listina základních práv a svobod je základem při tvorbě ostatních zákonů, tak jako je i zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, který se přímo týká zpracování obrazových záznamů při sledování soukromým detektivem. Předmětem tohoto zákona je ochrana před neoprávněným zasahováním do soukromí, upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů a stanoví podmínky, za nichž se uskutečňuje předání osobních údajů do jiných států. Kromě jiného platí pro zpracovatele (soukromého detektiva), že jestliže zjistí, že správce (zadavatel) porušuje povinnosti dané zákonem o ochraně osobních informací, je povinen jej na to upozornit a ukončit zpracování osobních údajů. Pokud tak neučiní, odpovídá za škodu, která subjektu údajů vznikla, společně a nerozdílně se správcem údajů

3.3.1.1 Občanský zákoník a občanský soudní řád

Při řešení majetkových vztahů mezi fyzickými a právníckými osobami nebo mezi těmito osobami a státem nebo při řešení vztahů vyplývajících z práva na ochranu osob, musí detektiv znát občanský zákoník zákon č. 40 / 1964, ve znění změn a doplňků.

V občansko-právních vztazích mají účastníci rovné postavení - žádný účastník nemůže sám donutit druhého účastníka k plnění povinnosti, vždy jen prostřednictvím soudu prostřednictvím předložených důkazů. Jde o právo, kterým se občan může chránit svépomocně nebo ho může přenést na jiného například soukromou detektivní agenturu. Pro práci detektiva jsou zde důležité ustanovení:

§ 4 „ ...Proti tomu, kdo právo ohrozí nebo poruší, lze se domáhat ochrany u orgánu, který je k tomu povolán. Není-li v zákoně něco jiného, je tímto orgánem soud..

§ 6 „... Jestliže hrozí neoprávněný zásah do práv bezprostředně, může jej ten, kdo je takto ohrožen, přiměřeným způsobem odvrátit... „

§ 11 „... Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života, zdraví, občanské cti, jakož i svého jména a projevu osobní povahy... „

§22 „... Zástupce je ten, kdo je oprávněn jednat za jiného a jeho jménem. Ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému ... „

§ 123 „ ... Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a nakládat s ním ... „

§ 126 „... Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnických práv zasahuje....“

§ 414 „...Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí ... „

§ 417 „... Komu hrozí škoda, je povinen k jejímu odvrácení zakročit způsobem přiměřeným okolnostem ohrožení... „

§ 418 „... Kdo způsobil škodu, když odvracel přímo hrozící nebezpečí, které sám nevyvolal, není za ni odpovědný, ledaže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak, anebo jestliže je způsobený následek zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten který hrozil....Rovněž neodpovídá za škodu kdo ji způsobil v nutné obraně proti hrozícímu nebo trvajícím útoku. O nutnou obranu nejde, byla li zřejmě nepřiměřená povaze a nebezpečnosti útoku...[27]

V oblasti procesního práva občanský zákoník doplňuje občanský soudní řád zák.č. 240/1993 Sb. ve znění změn a doplňků

§ 120 odst.1 „...Účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje , které z navrhovaných důkazů provede...“

§ 123 účastníci občanského soudního řízení mají právo: „... vyjádřit se k návrhu na předložené důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny... „

§ 125„ ... Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky ,jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud...“ [26]

3.3.1.2 Trestní zákoník a trestní řád

Náplní trestního zákoníka, zákon č. 40/2009 Sb., je chránit zájmy společnosti,ústavní řízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob. Pro práci soukromého detektiva jsou zde uvedené důležité okolnosti, které vylučují protiprávnost u skutků, které ač vykazují znaky trestného činu, trestným činem být nemůžou, protože takový čin není nebezpečný pro společnost . Jedná se o § 28 Krajiní nouze, § 29 Nutná obrana a § 30 Svolení poškozeného a § 32 Oprávněné použití zbraně. Kromě ustanovení

vylučující protiprávnost je zde několik ustanovení, které detektiv svým jednáním může porušit a to v případě sledování je to hlavně §354 Nebezpečné pronásledování, dále § 180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji a s tím i související trestné činy §367 a § 368 Nepřekážení a neoznámení trestného činu. Mezi další trestné činy, které při své práci může soukromý detektiv porušit jsou § 170 Zbavení osobní svobody, § 171 Omezování osobní svobody, § 175 Vydírání, § 177 Útisk, § 184 Pomluva, § 181 Poškozování cizích práv , §182 Porušování tajemství dopravovaných zpráv a § 316 Vyzvědačství .[30]

Trestní řád zák.č.141/1961 Sb. ve znění pozdějších novel, upravuje normy trestního řízení a zejména vymezuje postup a činnost orgánů činných v trestním řízení. Pro detektiva jsou zde důležité ustanovení § 76 odst.2 – omezení osobní svobody osoby, která byla přistižena při trestném činu a následná ustanovení, které využívá klient při delegování svých oprávnění soukromému detektivovi:

§ 2 odst. 13 „... Ten proti němuž se trestní řízení vede,musí být v každém období řízení poučen o svých právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce, všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinni uplatnit mu uplatnění jeho práv. ...“

§ 42 – zúčastněná osoba odst.1) „...Tomu, jehož věc nebo jiná majetková hodnota byla zabráná nebo podle návrhu má být zabráná (zúčastněná osoba), musí být poskytnuta možnost, aby se k věci vyjádřil, může být přítomen při hlavním líčení a veřejném zasedání, činit návrhy, nahlížet do spisů (§65) a podávat v případech tímto zákonem stanovených opravné prostředky....“

§ 43 odst.1 – oprávnění poškozeného a uplatnění nároku na náhradu škody: „...Ten komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví,způsobena Majetková újma, morální nebo jiná škoda (poškozený), má právo činit návrhy na doplnění dokazování, nahlížet do spisů(§65), zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání a před skončením řízení se k věci vyjádřit...“

§ 33 odst.1: „....Obviněný...Může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě...“

§ 89odst 2: „...Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Skutečnost, že důkaz nevyžádal orgán činný v trestním řízení, ale předložila ho některá ze stran, není důvodem k odmítnutí takovéhoho důkazu...“ [19]

Zaručení práva na obhajobu nedeleguje obžalovaný výhradně zvolenému obhájci. Kdykoliv sám má právo navrhnout skutečnosti svědčící o jeho nevině. Především on je ten, kdo zná skutečný stav projednávané věci a musí mít právo shromáždit na svou obhajobu všechny skutečnosti, které o jeho nevině svědčí. Proto může sám shromažďovat relevantní informace o projednávané trestní věci nebo pro svůj postup může použít i smluvního vztahu se soukromým detektivem .[25]

3.3.1.3 *Ostatní zákony*

Jak bylo již zmíněno detektiv se musí orientovat v zákonech příslušných k dané zakázce a nemusí se jednat pouze o trestní nebo občansko právní věci, často se jedná o propojení více zákonů například s :

- Zákon č.: 513/1991 Sb. obchodní zákoník,
- Zákona č.412/2005 Sb., o ochraně utajovaných skutečností,
- Zákon 240/2000 Sb. o krizovém řízení
- Zákon č.: 106/1999 Sb.- o svobodném přístupu k informacím

Mimo znalostí zákonů a z nich plynoucích oprávnění při poskytování služeb soukromého detektiva musí znát soukromý detektiv i zákony, které souvisejí s vedením živnosti jsou to kromě jiných:

- Zákoník práce č. 65/65 Sb. upravuje pracovní poměr řídících a výkonných pracovníků , podstatnou roli hrají ustanovení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci,
- Obchodní zákoník zák.513/1991 Sb. ve znění pozdějších novel, který upravuje smluvní vztahy mezi soukromým detektivem a klientem.

3.3.2 **Policie ČR**

Sledování osob a věcí je jedním z operativně pátracích prostředků k dokumentaci osob páchajících úmyslný trestný čin, kterým policejní orgán (§ 12 odst. 2 - Policie ČR) získává důkazy. Jedná se o zásah do práv a svobod dané ústavním pořádkem České republiky, konkrétně o článek 7 v listině základních práv a svobod, kdy je narušováno soukromí osob, jimiž jsou objekty sledování a i osoby přicházející do styku se sledovanou osobou. To do jaké míry lze zasahovat do základních práv a svobod osob záleží na společnosti a jimi

volenými zástupci v demokratickém systému. Podle zákona č.141/1961 Sb, trestní řád, lze soukromí osob sledováním narušovat za podmínek uvedených v § 158d a v případě přeshraničního sledování v §436 Při sledování dále Policie ČR využívá i podle § 72 podpůrné operativně pátrací prostředky uvedené v zákoně 273/2008 o policii ČR . Jená se o použití:

- a) informátora, Informátorem se rozumí fyzická osoba, která poskytuje policii informace a služby takovým způsobem, aby nebyla vyražena její spolupráce s policií
- b) krycích prostředků, Krycím prostředkem se rozumí věc včetně krycího dokladu, prostor nebo činnost sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby, k zabránění vyražení její činnosti nebo k zastírání činnosti policie.
- c) zabezpečovací techniky, Zabezpečovací technikou se rozumí technické prostředky, zařízení a jejich soubory používané za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.
- d) zvláštních finančních prostředků. Zvláštními finančními prostředky se rozumí vyčleněné finanční prostředky, které jsou používány k úhradě některých výdajů v souvislosti se získáváním poznatků o trestné činnosti. [24]

3.4 Legislativa v EU u soukromých detektivů

Soukromou detektivní činnost (realizaci konkrétní soukromé detektivní zakázky formami, metodami a prostředky soukromé detektivní činnosti) může soukromá detektivní kancelář či samostatný soukromý detektiv provádět ve všech státech Evropské unie a až na malé výjimky a s jistými problémy i po celém světě. To je, ale v podstatě teoretická hypotéza neboť vlastní činnost je značně složitější. Zpravidla takováto činnost je vykonávána v součinnosti s tamní tuzemskou soukromou detektivní kanceláří či tamním tuzemským samostatným soukromým detektivem. Realizace zakázky soukromé detektivní činnosti vyžaduje místní a osobní znalost. Samozřejmě zanedbatelné nejsou ani jazykové znalosti. Soukromý detektiv z jiného státu než ve kterém provádí detektivní šetření či realizaci jiných forem, metod a prostředků soukromé (privátní) detektivní činnosti , těžko může očekávat ochotu součinnosti s úředníky a úřady v jiném státě, což do jisté míry platí i o občanech jiného státu. Problematická je i tato činnost samostatně bez součinnosti s tamní

soukromou detektivní kanceláří či soukromým detektivem z hlediska znalosti tamního právního řádu. Z tohoto pohledu při samostatné realizaci by se zahraniční soukromý detektiv mohl dostat do vážných problémů. Proto se jeví podstatně výhodnější spolupráce s tamní tuzemskou detektivní kanceláří či tamním tuzemským soukromým detektivem. Nakonec i soukromí detektivové a soukromé detektivní kanceláře ze zemí Evropské unie i z jiných států světa totéž provádějí (využívají naše tuzemské detektivní kanceláře a soukromé detektivy) u nás.

Výkon soukromé detektivní činnosti(jako realizaci konkrétní zakázky) jiných státech Evropské unie a jiných státech světa do jisté míry usnadňuje členství ve SVĚTOVÉ ASOCIACI DETEKTIVŮ –WORLD ASSOCIATION OF DETEKTIVES (WAD) Členství ve WAD je individuální a tato asociace nesdružuje národní asociace či sdružení. Dále jako Evropská komise existuje IKD = INTERNATIONAL KOMMISSION DER DETEKTIV VERBANDE (International Federation of Association of Private Detectives)[23]

3.5 Porovnání

Výkon činnosti Policie ČR a soukromým detektivem je sice cílený podobným směrem a to ochrana osob a majetku ale rozdíl je, že Policie ČR chrání společnost jako celek a soukromí detektiv jednotlivce za úplatu. Za tímto účelem má Policie ČR při získávání důkazů oporu v zákoně oproti soukromému detektivovi, který má postavení jako kterýkoliv jiný občan ČR. Z tohoto důvodu jsou i na policistu kladeny vyšší požadavky před přijetím do služebního poměru a další požadavky před možností provádět sledování než u soukromého detektiva. Sledování osob a věcí smí Policie ČR použít pouze u trestných činů na základě povolení státního zástupce nebo soudce, v ostatních případech tuto možnost nemá a zde vzniká prostor pro provádění sledování soukromým detektivem.

4 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY

Při sledování popisujeme viditelnou činnost sledovaných osob, která je odrazem jejich vnitřních podnětů - psychice. A výsledek sledování závisí na psychice osoby provádějící sledování (sledovatele). Z tohoto důvodu považuji psychiku sledovatele za nejdůležitější ze všech uváděných aspektů na metodu sledování osob a věcí. Není tolik důležitá technika nebo taktika pokud sledovatel nemá psychické vlohy pro tuto práci. Na výslednou činnost sledovatele i objektu sledování má také zásadní vliv prostředí, ve kterém se pohybují.

Požadavky na sledovatele jsou velké neboť musí udržet konspiraci, plnit úkol, dokumentovat, řídit vozidlo, udržovat spojení a orientovat se v prostředí. Prostor, ve kterém se osoba pohybuje rozlišujeme na sociální prostředí (chování) a geografické prostředí (znalost místa). To jak na sledovatele působí prostředí je individuální a není závislé jen na znalostech. Například prostředí metra pro osoby žijící v Praze je známé a orientují se zde sociálně i geograficky na rozdíl od osob žijících na venkově, pro které bude toto prostředí neznámé nebo přinejmenším neobvyklé.

Činnost sledovatele můžeme rozdělit na:

- cílevědomou – sledovatel musí vždy vědět co se po něm požaduje
- aktivní – aktivita je možná, jen když zná pracovní cíl a tím neztratil motivaci k plnění úkolu
- konspirační – k provádění úkolů musí sledovatel zvolit vhodně do prostředí, kde se pohybuje, legendu a maskování.
- dvoustrannou – výslednou činnost ovlivňuje, jak kvality sledovatele, tak i sledované osoby, která se snaží svoji činnost skrýt.
- týmová – za výsledek odpovídá celá pracovní skupina a výsledek práce je závislý na vedení skupiny a mezilidských vztazích ve skupině.
- zátěžovou – činnost je vykonávána často v podmínkách psychické zátěže

Činnost sledované osoby, která se snaží skrýt svoji činnost:

- cílevědomá – objekt má cíl, který chce vykonat
- konspirační – legenduje a maskuje svoji činnost před okolím

- probíhající v nepředvídatelných časových úsecích – činnost provádí pouze v určitých časových úsecích, které nezapadají do běžného rozvrhu (režimu) dne a tím vznikají i nepředvídatelné situace.
- zátěžovou – činnost je vykonávána často v podmínkách psychické zátěže

4.1 Vnímání

Vnímání je základní poznávací proces, který nám umožňuje být v kontaktu s okolním světem i se sebou samými a účelně jednat. Vnímání je propojeno s dalšími psychickými prosy: např. o předmětech, jež vnímáme, zároveň uvažujeme, a naše vjemy jsou ovlivněny tím, k čemu jsem při tom dospěli. Vjem je psychický obraz objektu existujícího mimo naši mysl a působícího v dané chvíli na naše smysly (zrak, sluch, hmat, chuť a čich). Rozhodující je, že vjem se jeví jako vnitřní obraz něčeho vnějšího. To znamená, že klamné vjemy (např. sluchové a zrakové halucinace), při nichž na naše smysly nic objektivně zjištěného nepůsobí, jsou také vjemy [4]

Vnímání má několik druhů jako je prostoru, času, pohybu, sociální aj. Pro sledovatele je při sledování objektu hlavní sociální vnímání, které je charakterizováno jako vnímání člověka člověkem. Hodnota pravdivosti informace je závislá na schopnostech vnímajícího a schopnostech vnímaného spolu s podmínkami při vnímání (vzdálenost, den-noc).

Způsob vnímání je ovlivněn:

- zákonem selekce, kdy si vybíráme jen některé objekty ze zorného pole,
- efekt primárnosti – významnější jsou informace o vnímaném objektu přijaté jako první než následné
- zákon interference – v průběhu vnímání se uplatňuje minulá zkušenost, tj., že výběr určitých objektů, jejich detailů či znaků je vždy ne zcela uvědomovaně ovlivněn předchozím vnímáním (tvary, souvislosti) a zkušeností (s objekty, osobami)
- podvědomá hodnotící hlediska
- subjektivním dějem – vnímání je ovlivněno osobností jako celek tak i složkami osobnosti podle situace v různém zastoupení a síle
- úroveň smyslů a senzitivita jedince je základem pro vnímání.

4.1.1 Chyby při vnímání druhé osoby

- Halo-efekt - Jestliže nás jedna nápadná vlastnost člověka ovlivní natolik, že v jejím světle chybně hodnotíme jeho ostatní vlastnosti. Pod "haló-efekt" lze podřadit: i tzv. chybu prostředí ("sociální situace"). Jeli osoba spatřena ve společnosti se špatnou společností, může se mylně usoudit i na špatnou kvalitu jeho činnosti. Záleží tedy také na tom, s kým a v jaké souvislosti je kdo posuzován (pozorován). Také tzv. efekt zakotvení je příbuzný haló-efektu. Jde o takovou chybu v hodnocení pracovníka, která vyplývá z podlehnutí vlivu minulých zkušeností s tímto člověkem. např. pracovník, který byl několikrát vyhodnocen jako výtečný, je tak posuzován automaticky i nadále do budoucna, i když jeho výkon už ve skutečnosti klesá. Sem patří také chyba, které se říká chyba časového sledu (resp. vzdálenosti). Jde o tendenci hodnotit obdobně ta hlediska, která jsou ve formuláři umístěna za sebou nebo blízko sebe (např. inteligenci a invence, tj. tvořivost).
- favorizace (glorifikaci), nebo deprecionizaci (přehnané kritice ostatních). Jde o vědomé či nevědomé nadhodnocování (nadržování) nebo podhodnocování všech podřízených pracovníků. U řídicích pracovníků se často projevuje tendence podhodnocovat podřízené.
- centrální tendence nazývána také sériový efekt. Tato chyba spočívá v tom, že při větším množství hledisek hodnocení nebo při větším počtu hodnocených pracovníků navíc posuzovaných v krátkém časovém rozmezí se u posuzovatelů snižuje rozlišovací schopnost, což vede k nadměrnému používání středních, průměrných hodnot při hodnocení, vyhýbání se krajním hodnotám (jak kladným, tak záporným).
- logická chyba. Jde o tendenci spojovat různá kritéria podle vlastní laické logiky (z úrovně jedné vlastnosti se laicky usuzuje na úroveň druhé vlastnosti, ačkoliv pro to nejsou objektivní důvody).
- projekce (např. autoprojekce), tj. promítání sebe sama, svých osobnostních vlastností, názorů a postojů do druhých (sklon vidět na druhých nejen své přednosti, ale i své chyby, které si často ani u sebe neuvědomujeme).

Každého člověka posuzujeme jako figuru s určitým pozadím, tedy v kontextu s jeho sociálním a materiálním prostředím. Toto jeho "pozadí" má velký vliv na image člověka,

na celkový dojem o člověku a na zdání o jeho hodnotě. Patří sem image pracoviště, vybavení pracovny, kvalita osobního auta, dosavadní profese, barva pleti, způsob oblékání, národnost, zdravotní stav, fyzická kondice, dosažený stupeň vzdělání, rodina, příbuzní, přátelé, reference. Lidé často posuzují člověka podle celkového kontextu kolem jeho osoby.

Tento dílčí seznam různých a častých úskalí při posuzování psychiky a osobnosti sebe i druhých lidí by měl pomoci odstraňovat tendence k určitým subjektivním chybám, aby poznání sebe sama i druhých osob bylo reálnější, objektivnější a přesnější. [3]

4.2 Pozornost

S vnímáním souvisí i pozornost, kterou definujeme jako záměrné soustředěné vnímání na určité podněty, směřující k jejich co nejpřesnějšímu a nejúplnějšímu obrazu vědomí. Rozdělujeme pozornost bezděčnou a úmyslnou. Bezděčná pozornost je vyvolána vždy něčím neobvyklým ať to jsou barvy, zvuk nebo náhlé pohyby v okolí. Sledovatel se těmito podněty nesmí nechat strhnout od sledovaného objektu a hlavně sám takovou pozornost nezpůsobovat. Sledovatel kromě pozorování musí i výsledky pozorování třídít (vybírat to podstatné) a ukládat do paměti k pozdější reprodukci.

4.3 Osobnost a nonverbální komunikace

Osobnost bývá často charakterizována jako soubor vlastností. Když se střetneme s druhým člověkem, tak si každý z nás utváří svou vlastní „teorii osobnosti“. Vnímáme toho druhého, zachycujeme jeho projevy a snažíme se vysvětlit a pochopit, proč se ten dotyčný chová, tak jak se chová. Snažíme se jeho projevy a chování vysvětlovat různými vlastnostmi, které mu přisuzujeme. Z toho vyplývá, že toto přisuzování vlastností je subjektivní a každý z nás popíše daného člověka jinak.

Soubor vlastností osobnosti lze roztřídit do základních pěti skupin:

- tělesné a výrazové vlastnosti – v tomto odvětví se zkoumá tělesná stavba člověka, poruchy zdraví, motorika pohybů a výraz člověka.
- rysy temperamentu – temperament je vrozená, potenciální a dynamická stránka lidské povahy, hlubinné jádro osobnosti. Temperament je soubor vlastností, které jsou především zděděné a vrozené. Avšak naučené reakce často maskují přirozený projev. Proto

je nutné při posuzování temperamentu znát i dosavadní způsob a podmínky života, výchovu a zkušenosti daného člověka.

- rysy charakteru - charakterem rozumíme povahové jádro osobnosti a soubor individuálních zvláštností, které jsou pro člověka příznačné a vtiskují ráz celému jeho chování. Když dostatečně známe tyto individuální zvláštnosti, můžeme do určité míry předvídat reakce daného člověka. Charakter je do značné míry získaný, projevuje se a utváří ve způsobu života. Charakter se také velmi projevuje v cílech člověka a ve způsobech, jak těchto cílů dotyčný dosahuje.

- osobnostní schopnosti - schopnosti jsou z 60% zděděné a vytvářejí se na základě vloh, které jsou vrozené. Avšak rozvíjejí se i během činnosti, výchovy i sebevýchovy, protože samostatné schopnosti nestačí k úspěšné činnosti. Schopnosti jsou pouze jejím předpokladem

- strukturální vlastnosti - jsou to rysy a vlastnosti, které charakterizují celkovou strukturu osobnosti. V celkové struktuře osobnosti se rozlišuje například: zralost osobnosti, originalita osobnosti, samostatnost osobnosti nebo normalita či abnormalita osobnosti. Tyto strukturální vlastnosti se nejhůře určují. Ačkoliv struktura osobnosti je relativně stálá, během života se mění. [3]

Tělesné a výrazové vlastnosti

Pro vzdálené pozorování jsou tělesné a výrazové vlastnosti hlavními informacemi o sledované osobě. Obsahují projevy verbální a nonverbální, které vypovídají o povaze a duševních stavech.

První informací pro sledovatele o sledované osobě je lidské tělo, které vykazuje tělesné vlastnosti. Vypovídá o pohlaví, rase, konstituci (základ s kterým se člověk rodí), zdravotním stavu, věku a společenském postavení.

Vývoj těla a psychických vlastností spolu souvisí a jsou dány, jak způsobem života, tak i psychickými vlohami jednotlivce. Vzájemná souvislost těla a povahy vytvořila u lidí předsudky např. tlustí lidé jsou bráni jako dobromyslní. Existuje několik dalších verzí na rozlišení lidských povah a vzhledu těla ale bez ohledu na tato třídění lze doložit existenci závislosti mezi tělesným a duševním stavem při změně zdravotního stavu. Zdravotní stav a konstituce člověka mají hlavní vliv na sebevědomí člověka.

Výraz člověka není jen jeho mimika ale i držení těla, řeč, gestikulace, motorika, které vypovídají o vnitřních prožitcích. Hlavním výrazovým prostředkem při komunikaci je tvář a to oči a ústa. Mimika je obrazem nálad jako úsměv, zvrásněné obočí atd. U řeči není důležitý jenom obsah ale i tempo, tón řeči doprovázené mimikou a gestikulací k obsahu sdělení. Dalšími charakteristickými výrazy člověka je stisk ruky při pozdravu, způsob jídla, poloha ve spánku, rukopis, kresba, řeč a vyjadřování, chůze.

Jelikož sledovatel je většinu času vzdálen od objektu sledování je pro něj rozhodující vizuálně sledovat nonverbální komunikaci sledované osoby s jinou osobou. Na základě jejich nonverbální komunikace pak může odhadnout vztah osob, pocity a někdy i hrubý obsah sdělení.

Nonverbální komunikaci rozdělujeme na:

- vizuální (např. výraz tváře, výměna pohledů, gest atp.),
- hmatovou (dotýkání se, strkání),
- čichovou (vnímání vůně těla),
- teplotní (pocit'ování tělesného tepla jiné osoby),
- chuťovou (vnímání chuti).

Mezi druhy nonverbální komunikace zařazujeme:

- mimiku (výraz obličeje); Je to nejrychlejší informace o pocitech druhé osob. Radost, smutek aj.
- Gestiku (pohyby horních končetin); Jsou nejvíce viditelným sdělením o pocitech a často ji používají dominantní jedinci, kteří chtějí druhé ovládat.
- Haptiku (doteky, kontaktní chování); Nejběžnějším dotekem je podání ruky při pozdravu, kde je informace o osobách ukrytá v natočení dlaně, síle stisku a vzdálenost lokte od těla.
- Posturologii (tonus a držení celého těla) a kinetika(pohyby); Prozrazuje temperament, momentální psychický a fyzický stav.
- Proxemiku (přibližování a odalování se) a teritorialitu (označování hranic vlastního prostoru); Čím kratší vzdálenost je při komunikaci tím víc jsou si lidé sympatičtější. U

přátel se pohybuje vzdálenost do 120 cm (osobní zóna) a v ostatních případech je vzdálenost od 120 cm (zóna společenská).

- Pohledy (vizika– pohledy očí); Například přímý pohled očí vypovídá o sebedůvěře a při uhýbání pohledu nejistotu, nervozitu nebo lež.
- Paraverbální komunikace (tón, melodií a tempo řeči); Tón hlasu, rychlost a dynamika řeči mohou prozradit momentální náladu. Také sem patří hlasitost, plynulost, správné členění podle smyslu.
- Úpravu zevnějšku; Vzhled, barvy ukazují na náladu a povahu.
- Mutilace (změna velikosti, tvaru nebo barvy části těla). Častým jevem je červenání obličejů při nejistotě.[3]

4.4 Porovnání

Zde mají soukromé firmy i Policie ČR stejné možnosti a záleží pouze na požadavcích zaměstnavatele při přijetí nového zaměstnance. U Policie ČR je, jak již bylo uvedeno v právních aspektech při přijímání nových policistů, jedna z podmínek - úspěšné absolvování psychologického testu. Kromě tohoto základního psychologického testu se provádí další psychologický test pro speciální složky policie a to platí i na složky provádějící sledování osob a věcí. U soukromých detektivních služeb se psychologické testy mohou provádět ale je to věcí každé firmy, zda je bude vyžadovat. Problém může být finanční náročnost provedení psychologického testu pro soukromé firmy a to je i důvod, že spíše mezi své nové zaměstnance vybírá ověřené pracovníky od policejních orgánů.

5 KRIMINALISTICKÉ ASPEKTY

Při sledování sledovatel získává informace o sledované osobě a jeho styků nejen vizuálně ale je žádoucí i činnost dokumentovat a někdy i zajišťovat stopy zanechané výše uvedenými k dalšímu využití. Sledovatel získané informace ze sledování může využít, jak k dalšímu postupu při sledování v reálném okamžiku (sledovatel musí použít logiku myšlení podle vývoje situace), tak i pro následný průběh sledování nebo později v procesu dokazování. V této části nebudu rozebírat právní oprávněnost sledovatele k získávání a zajišťování stop sledovaných osob, pouze uvedu možnosti, které sledovatel má při své práci ať se jedná o soukromého detektiva nebo policejní orgán.

Kriminalistika se zabývá zkoumáním relevantních skutečností a informací, stop a důkazů a to s cílem jejich dalšího využití především v trestním procesu. Má, ale své místo i v dalších směrech. Metod a metodiky kriminalistiky, expertizních (znaleckých) zkoumání se využívá i v oblasti civilních kauz a v mnoha případech i v rámci správního řízení. [2]

Pro účely sledování osob lze nejčastěji z výstupu sledování uplatnit níže uvedené kriminalistické metody k identifikaci osob:

- Identifikace podle popisu
- identifikace podle hlasu
- identifikace podle fotografie
- identifikace podle chůze
- identifikace podle DNA
- identifikace podle daktyloskopických otisků
- identifikace podle písma

5.1 identifikace podle popisu a fotografie - portrétní identifikace

Význam portrétní identifikace pro účely sledování osob je v tom, že se jedná o prostředek individuální identifikace neznámého člověka, kterého chceme popsat, jak spolupracovníkům pro potřeby dalšího sledování, tak hlavně zadavateli práce. Popis osob se provádí i k pořízení fotodokumentaci ze sledování neboť pořízené záběry mohou vykazovat chyby barev a nečitelnost rozměrů zaznamenaného objektu. Portrétní

identifikace je nejdůležitější a nejvíce užívaná kriminalistická technika užívaná při sledování.

Portrétní identifikace je definovaná jako obor kriminalistické techniky, který se zabývá identifikací člověka na základe jeho vnějších znaků s cílem jejich využití při pátrání po osobách a při zjišťování totožnosti neznámých osob a mrtvol. Vzhled člověka se biologickým stářím a prostředím, ve kterém žije neustále mění, ale v životních okamžicích je souhrn vnějších znaků neopakovatelný a jedinečný (individuální).[1]

Vnější znaky osob můžeme rozdělit na:

anatomické (statické) – jedná se o celkovou stavbu těla, tvar hlavy, obličej, částí obličej apod. Toto jsou znaky relativně neměnné a pro popis zásadní oproti funkčním znakům, které se mohou měnit vlivem únavy, nemoc, nálad apod.).

funkční (dynamické) – držení těla, způsob chůze, gestikulace, hlas, mimika atd.

Anatomické znaky jsou relativně neměnné a pro popis zásadní oproti funkčním znakům, které se mohou měnit vlivem únavy, nemoc, nálad apod.

Pro snazší identifikaci si sledovatel u popisu vnějších znaků sledované osoby všímá:

zvláštních znamení – to jsou výrazné anatomické nebo funkční znaky sledovaných osob vzniklé vrozeně nebo během života (anatomické jsou např. hrb, jizvy, kožní znaménka apod.; funkční jsou tiky, dominantní ruka, kulhavost, koktavost apod.).

a nápadných znaků – to je obdoba zvláštních znamení, kterých je snadné si všimnout na odkrytých částech těla.(rozštěp rtu, kratší noha, velké mateřské znaménko, amputované prsty apod.). K nápadným znakům patří i tetování, u kterého si sledovatel všímá nejen popisu tvaru ale i umístění. Mnohé tetování má nejen estetický význam ale i funkční (zařazení do určité skupiny)

5.1.1 Popis vnějších znaků

Popisem získáváme slovem vyjádřený věrný obraz osoby. Při popisu se v bezpečnostní praxi používají dva termíny:

popisování – je získávání popisu,

popis – je výsledkem popisování.

Jedná se o přesný popis vnějších znaků anatomických i funkčních, spolu s popisem zvláštních znamení a nápadných znaků. Popis musí obsahovat údaje, které se s věkem relativně nemění. Například u popisu celkové postavy sledované osoby uvede sledovatel výšku, váhu, tvar postavy i hlavy a zaměří se na podrobný popis obličejových částí. Obraz osoby doplní i popisem oblečení a věcí sledované osoby.

Podle způsobu získání popisu rozeznáváme:

- **popis úřední**
- **popis laický**

5.1.1.1 Popis úřední

vypracovává osoba s odbornými znalostmi a pomůcky (váhy, měřidla, tabulky, porovnávací vzorky aj.). Je prováděn za fyzické přítomnosti popisované osoby podle jednotného systému do úředního tiskopisu. Takto provedený popis se stává následně součástí kriminalistických evidencí.

Úřední popis obsahuje tyto vnější znaky osoby:

- Tělesná výška a hmotnost
- Postava - celkový vzhled popisované osoby, její tělesné proporce, tedy vzájemný poměr mezi výškovými a šířkovými rozměry jednotlivých částí těla. Zejména se hodnotí vzájemné proporce hrudníku a břicha (postava: slabá, střední, zavalitá, silná apod.).
- Zdánlivé stáří – uvádí se jen tehdy, jestliže je rozdíl mezi skutečným věkem osoby a jejím vzhledem na první pohled patrný a mohl by vést k omylu (především u žen).
- Tvar hlavy – zjišťuje (hodnotí) se při pohledu zepředu. Jedná se o jeden z nejdůležitějších znaků pro identifikaci (tvar: kulatý, oválný, čtvercový, vejčitý, pyramidový apod.).
- Tvar lebky – zjišťuje (hodnotí) se při pohledu z profilu. Jde o důležitý vnější znak, jehož slovní vyjádření je velmi obtížné (lebka: vysoká, nízká, špičatá, tupá, vejčitá, plochá, vyklenutá, nepravidelná apod.).

- Tvar obličeje – koresponduje s tvarem hlavy. Kromě trvalých charakteristik se popisuje i jeho barva, plnost, pihovatost a jiné zvláštnosti (obličej je pro popis ohraničen přirozenou hranicí vlasu, spánkovými a lícními kostmi; úhly dolní čelistí a bradou).
- Vlasy – zjišťuje (hodnotí) se jejich barva, tvar, hojnost, střih a jiné zvláštnosti.
- Vousy – zjišťuje (hodnotí) se jejich barva, hustota, vzrůst, tvar a stih (informační hodnota je relativně malá pro možnost úprav či oholení).
- Čelo – zjišťuje (hodnotí) se výška, šířka, sklon, klenutí a vrásky. Hodnotí se především ve vztahu k proporcím obličeje.
- Obočí – zjišťuje (hodnotí) se tvar, sklon, velikost, vzdálenost či barva (oboch: přímé, lomené, vlnité, obloukovité; krátké, dlouhé, srostlé apod.).
- Oči – zjišťuje (hodnotí) se jejich barva, tvar oční štěrbinu a zvláštnosti. Jedná se o významný identifikační znak.
- Uši – zjišťuje (hodnotí) se zejména tvar ušních boltců a jejich poloha vůči hlavě a zvláštnosti (tvar: oválný, kulatý, tříhranný, čtyřhranný apod.; poloha vůči hlavě: přilehlé, odstálé, šikmo usazené apod.).
- Nos – je nejspíše zapamatovatelnou částí obličeje, zvláště základna nosu má vliv na celkovou charakteristiku obličeje. Popis se skládá se zjištění šířky a výšky, hřbetu a základny, kořene, špičky a jiných zvláštností (nos: široký – úzký; dlouhý – krátký, přímý – vypouklý; zvláštnosti: nos boxerský, trudovitý, pijácký, orlí apod.).
- Ústa a rty – zjišťuje (hodnotí) se podle celkového vzhledu a tvaru; hodnotí se i sklon koutku úst a jiné zvláštnosti.
- Zuby – tvoří velmi významný identifikační znak (důležitými jsou všechny dentistické a lékařské zásahy).
- Brada – zjišťuje (hodnotí) se její tvar při pohledu zepředu a ze strany a jiné zvláštnosti (brada: kulatá, špičatá, hranatá; zvláštnosti: důlek či rýha na bradě, dvojité brada apod.).
- Ruce a nohy – zjišťuje (hodnotí) se pouze nápadné znaky trvalejšího charakteru (ruce: dlouhé – krátké; silné – hubené, svalnaté, mozolnaté; prsty: zchromlé, amputované, srostlé; nohy: velikost, dlouhé – krátké; do "O", "X"; protézy apod.).

- Chůze a držení těla – zjišťuje (hodnotí) se souhrnem anatomických pohybu nohou, rukou a trupu (chůze: kolísavá, vratká, kolébavá, kulhání a jiné nekoordinované pohyby; držení těla: strnulé, napjaté, vzpřímené, shrbené apod.).
- Způsob mluvy a znalost řeči – zjišťuje (hodnotí) se jen v případě různých odchylek a znalosti cizích řečí spolu s úrovní znalosti (mluva: šiřlavá, koktavá, řpatná výřlovnost hlásek apod.).
- Zvlářtní znamení – pokud osoba má, uvádí se vřdy (vřetně tetování), pro velký identifikační význam. [1]

5.1.1.2 *Laický popis*

Laický popis oproti úřednímu získává proškolený pracovník výsledkem druhé osoby k popisu zájmové osoby, která není fyzicky přítomná. U sledování osob dává větřinou laický popis dohromady celá pracovní skupina sledovatelů, kteří zájmovou osobu viděli. Je to kolektivní práce, na kterou je sledovatel připravován a řkolen. Při popisu vychází z jednotlivých bodů úředního popisu ale bez uvedení přesných rozměrů s důrazem na tvary a nápadné znaky. Jak již bylo v kapitole psychologie zmíněno mají vliv na kvalitu podání popisu různé okolnosti, které lze rozdělit na:

- a) **objektivní faktory** – to jsou faktory, které existují nezávisle na vůli člověka a mají přímý vliv na pozorování zájmové osoby. Jsou to klimatické podmínky, den-noc, míra osvětlení, délka sledování, vzdálenost, apod.
- b) **subjektivní faktory** – jsou dané vlastnostmi a schopnostmi sledovatele. Jeho kvalitou smyslových orgánů, schopností vnímat, zapamatovat a následně vybavit si, také vyjadřovacími schopnostmi při reprodukci vybavených vzpomínek. Na toto vše má i vliv fyzická kondice sledovatele, strach, stres, únava, zájem na pozorování apod.).

5.1.1.3 *Sestavování portrétu osoby*

Verbální obraz popisované osoby je často nedokonalý a hůře představitelný než kresba nebo plastika. Proto se užívají různé metody a technické prostředky, jak verbální obraz převést na obraz hmotný, zkonstruovaný podle popisu. Je to:

- Grafická metoda - vnější znaky popisované osoby jsou ihned kresleny malřem

- Plastická metoda - nejdříve se zhotoví kreslený portrét podle kterého se zhotoví model popisované osoby
- Metoda skládaného portréту - jedná se o skládání obrazu obličejové části z jednotlivých dílů.
- Identikit -jednotlivé prvky vnějších znaků obličeje jsou nakresleny na průhledných foliích, které se skládají dohromady
- Výpočetní technika - nevyžaduje výtvarného nadání, sestavování portréту je rychlejší a zbytečně nezatěžuje osoby podávající popis. V praxi Policie ČR používá dva počítačové programy PORIDOS pro Windows a FACETTE pro Apple Macintosh.
- A další metody jako fotorobot a fotomontáž

Obr. 1. Systém FACETTE[5]

5.1.2 Identifikace osob podle fotografie

Podstatou všech srovnávacích metod vypracovaných ke zjištění totožnosti je vyhledávání shodných antropometrických znaků a jejich hodnocení z hlediska významu pro daný

případ. Jednou z disciplín identifikace osoby je zjišťování, zda dvě nebo více fotografií zobrazují tutéž osobu.

Sledovaná osoba se může maskovat nebo stářím, nemocí změnit tvar obličeje a poté je třeba u takové osoby ověřit identitu. Pro tyto účely existuje antropologická portrétní komparace, která ověřuje totožnost podle vnějších znaků obličeje zachycených na obrazových materiálech a porovnává pořízenou fotografii s předloženou. Tato metoda ale přímo nespadá do portrétní identifikace ale do kriminalistické antropologie

Dnes se porovnávání fotografií neprovádí jen u státních složek ale je dostupné i široké veřejnosti přes vyhledávače fotografií jako Gogole nebo Facebook. Jsou to zatím služby nedokonalé ale např. Facebook při zadání fotografie zveřejní kromě jména i profil hledané osoby, pokud jsou tak uživatelem nastavena práva.

5.2 identifikací osob podle hlasu - fonoskopie

V průběhu sledování osob se hlasy zájmových objektů mohou podle podmínek sledování nahrávat jako součást video záznamu nebo samostatně. Situace kdy se naskytuje možnost využít fonoskopii je pokud se není zájmová osoba vidět z důvodu špatné viditelnosti, maskování vzhledu nebo z taktického důvodu. Identifikace osob podle hlasu spadá pod kriminalistickou fonoskopie nebo-li audioexpertizu.

Kriminalistická fonoskopie je kriminalistická metoda, zabývající se identifikací osob podle hlasu, případně možnostmi identifikace dalších fonoskopických stop vzniklých ve zvukových záznamech.[1]

Identifikace hlasu vychází z předpokladu, že neexistují dvě osoby se stejným hlasem. Na hlas působí dva vlivy a to anatomický tvar jednotlivých částí organismu a psychické vlivy. Je tedy nemožné, aby existovaly dvě osoby, které by měly stejný anatomický tvar jednotlivých částí organismu a působily na ně i stejné psychické vlivy.

Při kriminalistickém zkoumání lidského hlasu se porovnávají dva nebo více hlasových záznamů vyhodnocené pomocí elektronického rozboru. Pro rozbor zvukových záznamů se používají technická zařízení, která jsou schopna zaznamenat graficky velice přesně zvuková spektra v rozsahu 20-20000 Hz, což je rozmezí, které je člověk schopen zaznamenat sluchovým vjemem. Při rozboru se vyhodnocuje délka trvání jednotlivých

hlásek, jejich intenzita a spektrální akustické složení. Na základě shody nebo neshody zkoumaných záznamů lze poté osobu identifikovat.

Objektem zkoumání fonoskopie jsou:

- fonoskopické stopy (sporný materiál) - jsou to nahrávky mluvených projevů, které byly pořízeny při sledování osob. Pro správné vyhodnocení musí nahrávky být úplné a původní.
- srovnávací záznamy zvuku, jsou:
 - ukázky řeči (pořízené bez vědomí osoby)
 - zkoušky řeči (pořízené za přítomnosti krim. experta při vědomé účasti osoby, která volnou formou vypráví nebo čte text)
 - zkoušky hlasu (zkoumaná osoba odříkává konkrétní části srovnávaného textu, které vybírá a vyhodnocuje krim. expert).
- pomocné materiály. (charakterizují okolnosti vzniku audio záznamu)

Následný rozbor objektu zkoumání fonoskopie se provádí ve třech rovinách:

a) jazyková analýza - výběr a tvarování slov, jejich spojování do vět a souvětí, slovní zásoba, nářečí, slang, logika a složitost stylu atd.[1]

b) fonetická analýza - tempo, rychlost a dynamika řeči, výška a charakter hlasu, způsob realizace jednotlivých klásek a skupin hlásek, přízvuk, melodie řeči, celková dikce řeči.[1]

c) elektroakustická analýza - tvoří měřitelná vyjádření fonetických vlastností (rychlost řeči ve slabikách za sekundu, výška základního hlasového tónu a její statická analýza, dlouhodobé spektrum řeči, průběh okamžitého spektra řeči a průběh melodie řeči). Pro zkoumání se vyberou vhodné části, které se podrobují elektronickému rozboru na přístrojích, zvaných sonografy. Na kriminalistickém ústavu Praha se užívají sonograf CSL 4300 (Computerized Speech Laboratory). Po rozboru v této laboratoři vzniká sonogram což je grafická závislost kmitočtu na čase. Délka jednoho sonogramu je obvykle asi 2,4s, kmitočet na svislé ose má horní hranici většinou 4 – 7 kHz. Intenzitu kmitočtu v čase vyjadřuje ztmavnutí jednotlivých míst na sonogramu. Ve fonoskopické elektroakustické analýze se využívají tři druhy sonogramů, a to:

- úzkopásmový sonogram (šířka pásma 50Hz)
- širokopásmový sonogram (šířka pásma 300Hz)
- vrstevnicový sonogram (intenzita zvuku je odstupňována po 6dB)

Obr. 2 Audioexpertíza Kriminalistický ústav Praha[6]

5.3 Identifikace podle chůze

Identifikace podle chůze patří pod kriminalistický obor forenzní biomechanika. Forenzní biomechanika je vědní obor, který aplikuje biomechaniku a biomechanické metody na zkoumání kriminalistických stop s biomechanickým obsahem a dekodování informace ze stop kriminalisticky relevantní události, která vznikla v důsledku pohybové činnosti člověka a která souvisí s vyšetřovanou událostí. Forenzní biomechanika zkoumá a objasňuje ten okruh kriminalistických stop, které mají v sobě obsaženy biomechanický obsah, tedy uvedené aplikace podávají informaci o svalově-kosterním aparátu pachatele nebo jeho pohybovém chování.[7]

Biomechanika v kriminalistice byla v počátku aplikovaná na obsah zanechaných trasologických stop bipedální lokomoce, což je projev lidské chůze v podobě takzvané pěšinky chůze. Posléze se biomechanika začala uplatňovat i na:

- Extrémní dynamické zatěžování organismu – zpravidla údery do hlavy, posuzování otázky tolerance organismu, přežití, vzniku fraktur lebečních kostí

- Pád ze stoje na zem, pád ze schodů, pád z výšky – posuzování průběhu pádu, možnost cizího zavinění, příčiny pádu, působení vnější síly
- Biomechanická analýza chůze – identifikace osoby podle dynamického stereotypu chůze, stanovení geometrických charakteristik osob
- Analýza střetného boje – stanovení reakčních časů, možnosti silového působení, reálnost obranných reakcí
- Dopravní nehody – mechanické působení na účastníky dopravní nehody uvnitř vozidla a mechanické působení na sražené osoby
- Bodnutí nožem – silové působení při bodnutí, možnost účasti druhé osoby, stanovení síly na probodnutí kůže
- Ostatní – ojedinělé případy např. poranění osoby hozeným granátem, poranění vazů v koleni při rvačce, třesení hlavou dítěte, oběšení, smrtelné zranění při skoku do dálky [7]

K identifikaci sledovaných osob se může využít výše uvedená biomechanická analýza chůze. Provádí se z pořízených video záznamů ze sledování a výhody této identifikace jsou následující:

- pořízený video záznam k identifikaci osoby může být v nízkém rozlišení
- video záznam může být pořízen na velkou vzdálenost a nedochází tak k osobnímu kontaktu
- je těžší skrýt stereotyp chůze než obličej (to je dané spíše nevědomostí sledovaných osob o této identifikaci)
- dynamický stereotyp každé osoby je jedinečný, a lze tedy osobu identifikovat

5.4 identifikace podle DNA

Sledováním osob můžeme získat i její biologický materiál ke zjištění DNA (Deoxyribonukleová kyselina). Lze jej získat na odhozené cigaretě, žvýkačce, kapesníku anebo z jiných materiálů podle příležitosti při sledování osob.

Identifikace osob podle DNA se zabývá zkoumáním biologických stop lidského původu a patří pod obor kriminalistické biologie. Kriminalistická biologie je aplikovanou

disciplínou, která slouží kriminalistické praxi vyhledáváním, zajišťováním, zkoumáním a vyhodnocováním biologických stop lidského, zvířecího a rostlinného původu.[1]

Objevením DNA jako materiálního nosiče dědičných a nedědičných znaků živých organismů došlo k poznání, že struktura molekuly DNA a jejích základních bází A-adenin, C-cytosin, G-guanin, T-thymin je u každého lidského jedince jedinečná s výjimkou jednovaječných dvojčat. Řetězec molekuly DNA v každé buňce obsahuje stejný počet, přibližně 3 miliardy nukleotidů. Dva lidské jedinci se od sebe odlišují mnohými dědičnými znaky, což značí, že se odlišuje i jejich DNA pořadí (sekvencí) nukleotidů v řetězci jejich DNA. Srovnáním DNA dvou lidí, kteří nebyli v příbuzenském vztahu, bylo zjištěno, že přibližně jeden nukleotid z 300 je odlišný. Protože v řetězci se nachází asi 3 miliardy nukleotidů, vyplývá z toho, že dva jedinci se odlišují přibližně v 10 milionech nukleotidů. Pravděpodobnost, že dvě osoby budou mít stejnou strukturu DNA je velice nízká – prakticky nulová. Pro analýzu DNA se používají dvě základní metody, jejichž podstatou je vyhledávání specifických částí (sekvencí):

- a) hybridizace DNA sondou,
- b) množení specifického úseku DNA.[1]

Získávání DNA není ovlivněno místem a druhu části biologického materiálu lidského těla, jelikož DNA je ve všech buňkách stejná dlouhodobě neměnná. Při získávání se biologický materiál lidského původu dělí na samovolně odloučený materiál bez použití násilí a nebo materiál oddělený násilím. V rámci sledování osob je možné biologický materiál získat z první skupiny, tedy samovolně odloučeného materiálu, do kterého patří např. chlupy, vlasy, moč, leženo, nosní sekret, zvratky a další

Při zajišťování biologického materiálu (stop) se musí dodržet tyto zásady:

- zajištěné stopy nejdříve zadokumentovat,
- zajistit celý předmět, a není-li to možné, tak jeho část,
- každý předmět balit zvlášť do naprosto čistých vzdušných obalů,
- samotné stopy na předmětech zajistit technickým způsobem jen tehdy, nelze-li je zajistit v původním stavu,
- zajistit vždy co nejvíce materiálu určeného ke zkoumání,

- dbát na úzkostlivou čistotu použitých nástrojů (nůžky, pinzety, zkumavky, apod.),
- nedotýkat se předmětu se stopami holou rukou,
- materiály podléhající změnám nebo zkáze zaslat ke zkoumání co nejrychleji.[1]

5.5 Identifikace podle písma a daktyloskopických otisků prstů

Využití těchto dvou identifikací osob při sledování osob je vysloveně možnost teoretická. V dnešní době si jen málo lidí dělá vlastní písemné poznámky a psaný text rukou ustupuje digitální formě. U otisků prstů je to zase problém sejmutí stop. Otisky zanecháváme všichni na všech předmětech, kterých se rukama dotýkáme, ale při sledování nelze tyto stopy sejmut z povrchu tak, abychom nevzduli pozornost okolí.

5.6 Porovnání

Hlavní kriminalistická technika u sledování osob je popis osob a ta je výsledkem profesionality zaměstnanců bez rozdílu, jestli se jedná o SBS nebo státní složku. U dalších kriminalistických technik identifikace osob mají soukromé bezpečnostní služby oproti policejním orgánům značné omezení v provádění kriminalistických expertíz. Je to dané zákony jako je tvorba a přístup do evidencí, finančními prostředky, technickým vybavením a nedisponováním specialistů. Některé expertízy jsou i finančně dostupné pro SBS jako např. písmoznalectví nebo porovnání DNA ale vzniká problém se zajištěním důkazu, tak aby měl i procesní hodnotu u soudu. Omezení jsou jasně daná zákonným vymezením obsahu činnosti, kdy práce soukromého detektiva se odehrává pro soukromé účely převážně na poli občansko právním a policejní orgány pracují v trestních věcech.

6 ASPEKTY TECHNICKÝCH A INFORMAČNÍCH PROSTŘEDKŮ

Kvalitní práce sledovatele je závislá na kvalitě informací získané od zadavatele ale i informací získaných během práce. S rychlým rozvojem moderních informačních technologií je dnes již komukoliv dostupné okamžitě zjišťovat (ověřovat) adresy předpokládaného místa pohybu objektu sledování jako jsou restaurace, firmy aj. nebo si ověřovat i osoby přes fotografie umístěné například na sociálních sítích. Na kvalitě a množství informací stojí veškerá práce bezpečnostních složek a policejní orgány si takové zdroje vytváří formou evidencí, které dále propojují s dalšími evidencemi státu a světa.

Kromě informací získaných z evidencí a informačních technologií, pořizuje a zpracovává sledovatel za pomoci technických prostředků aktuální činnost sledované osoby. Při této činnosti využívá zejména technické prostředky záznamové a technické prostředky podpůrné. Na technické prostředky záznamové je kladen velký důraz co do kvality zpracování záznamu, tak i na velikost zařízení a to hlavně při skrytém užívání.

Záznamové prostředky jsou:

- Fotografické přístroje
- Kamkordéry
- Přístroje k záznamu hlasu

Podpůrné technické prostředky:

- Komunikační spojovací prostředky
- GPS monitorování
- Personální počítače a jejich softwarové vybavení
- Dopravní prostředky, úkryty
- Dalekohledy, termovize, noktovizory

Volba druhu, velikosti a tvaru (maskování) jednotlivých technických prostředků je závislá na prostředí, viditelnosti a jiných podmínkách, ve kterých sledovatel bude provádět záznam. Je vhodné mít na výběr několik technických prostředků a podle toho je volit.

6.1 Fotografické přístroje

Fotografický přístroj (fotoaparát) využívá sledovatel k pořizování statických snímků využitelných pro identifikaci osob, činnosti či pobytu v určitém místě a také k zachycení možných důkazů zanechaných sledovanou osobou či záznamu místa, o které se sledovaná osoba zajímala. Schopnosti sledovatele se projevují nejen nepozorovaným sledování osob ale i dovedností pořizovat záznamy v různých světelných podmínkách s ohledem na technické možnosti záznamové techniky.

Fotografické přístroje dělíme na

- Analogové – zachycují obraz na filmový materiál s chemicky citlivou vrstvou na dopad světla
- Digitální – obraz je zachycen na obrazovém snímáči se světlo citlivými buňkami a dále převeden do digitální podoby

Pro účely sledování se nejvíce používají digitální fotografické přístroje, u kterých mají hlavní vliv na kvalitu záznamu dvě části:

- Objektiv - čočkový nebo zrcadlový
- Snímací prvek – CCD nebo CMOS

6.1.1 Objektiv

Objektiv je čočka nebo soustava čoček, vytvářející opticky změněný obraz, k soustředění světla na senzor. Ačkoliv jako primitivní objektiv poslouží jakákoli spojná čočka, či dokonce pouhý otvor v neprůsvitném materiálu, v praxi se používají optické soustavy několika různých druhů čoček kvůli potlačení různých optických vad. Taková optická soustava pak může být schopna i měnit svoji ohniskovou vzdálenost – takzvaně „zoomovat“.

Objektivy se dělí na dvě hlavní skupiny:

- zrcadlové (reflektory)
- a čočkové (refraktory).

Důvodem, který vedl k tomuto rozdělení, jsou reálné optické vlastnosti materiálů, z nichž jsou objektivy zhotovovány „sklo“ a fyzikální zákony. Je třeba si totiž uvědomit, že vnímané (nebo zaznamenávané) světlo je vlastně „směs světel“, tedy elektromagnetického vlnění v určitém vlnovém rozsahu. Každá frekvence (vlnová délka) se v materiálu lomí pod jiným úhlem, závislým na indexu lomu materiálu a vlnové délce. I když jsou vlnové délky

v požadovaném rozsahu obvykle blízké, přece jen způsobují při průchodu čočkou určitý rozptyl. V těch „nejhorších“ objektivěch se to projevuje například červeným závojem. Čočkové objektivy se z uvedených důvodů konstruují nikoliv jako jedna čočka, ale jako soustava čoček s cílem co nejvíce potlačit chromatickou vadu při zachování záměru (ohniskové vzdálenosti a světelnosti) a věrnosti obrazu (spektrum, rovinnost). Chromatickou vadou netrpí zrcadlové objektivy, protože světlo u nich žádným materiálem neprochází (když vynecháme vzduch). V základní sestavě mají ovšem tyto objektivy zase některé praktické, ale i teoretické nevýhody. Především jsou rozměrné, obraz je mimo osu a zobrazované pole je na okrajích deformované tím více, čím je křivost zrcadla vyšší.[8]

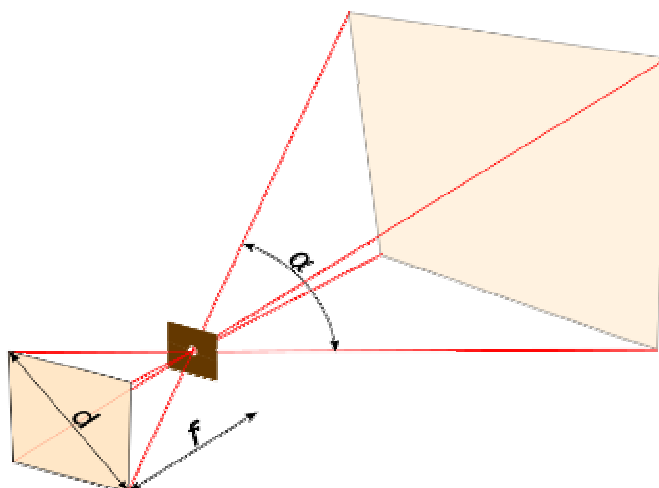
Obr. 3. Zrcadlový objektiv Kenko-Tokina 400 mm f/8[9]

Objektiv má základní parametry:

- a) Ohnisková vzdálenost – označovaná jako „f“ a udávaná v „mm“.
- b) Upevnění objektivu na tělo fotoaparátu – velikosti v palcích“
- c) Světelnost - označovaná jako „F“
- d) Průměr závitu – uváděný v „mm“.
- e) Clona a závěrka

ad a) Podle své ohniskové vzdálenosti „f“ (nebo spíše zorného úhlu „α“) se fotografické objektivy rozlišují na tři základní skupiny:

- Standardní objektiv– kdy ohnisková vzdálenost je rovna úhlopříčce snímače „d“. Je to úhel „ α “ mezi 45° až 50° , což je zhruba stejně jako úhel vnímání lidského oka. Snímky pořízené takovým objektivem mají pro člověka nejpřirozenější perspektivu.
- Širokouhý objektiv – ohnisková vzdálenost je menší než úhlopříčka snímače, snímek má tím pádem širší záběr; extrémním případem jsou objektivy typu „rybí oko“, které mají úhel záběru až 180° . Důsledkem bývá zmenšení objektů v obraze a deformace jejich zobrazení.
- Teleobjektiv – ohnisková vzdálenost je větší než úhlopříčka snímače. zorný úhel je užší, umožňuje vyplnit celý snímek i poměrně vzdáleným předmětem, obraz předmětů je zvětšený. Mají výrazně horší světelnost i optické vlastnosti než normální objektiv

Obr. 4. Ohnisková vzdálenost a zorný úhel[8]

ad b) Většina výrobců fotoaparátů má vlastní velikost bajonetového upevnění objektivu a z toho vznikají poté problémy se záměnou s jiným objektivem. Některé objektivy umožňují výměnu přímo a u ostatních je nutné použít redukci. V případě použití objektivu, který nebyl konstruován na dané tělo fotoaparátu se musí pro zjištění skutečného zorného úhlu provést jeho přepočítání z důvodu změny ohniskové vzdálenosti a nebo i velikosti úhlopříčky snímače.

ad c) Dalším faktorem, který určuje vlastnosti objektivu, je světelnost. Je to bezrozměrná hodnota, číslo udávající hodnotu jmenovatele ve zlomku s čitatelem 1, tedy podíl světla, který objektiv propustí. Teoretický ideální objektiv propouští veškeré světlo v úhlu záběru, měl by tedy ve jmenovateli mít 1 ($1/1$) tedy světelnost 1. Reálné objektivy

vždy část světla pohltí - proto mají číslo světelnosti vyšší (např. 2 = propustí $1/2$ = polovinu, 5 propustí $1/5$ - pětinu a podobně). Někdy je tato hodnota uváděna jako zlomek s čitatelem f (např. $f/6$). Na objektivěch pro fotografii se ze zlomku objevuje často jen jmenovatel spolu s ohniskovou vzdáleností (např. 2,2 - 32 mm nebo třeba 1,8/50mm) popř. se uvádí rozsahy u zoomů.

ad d) průměr závitu objektivu je informace pro přidání předsádek, slunečních clon a filtrů na tělo objektivu

ad e) V objektivěch fotoaparátů také bývá zabudována clona, která dovoluje regulovat množství světla, které objektivem prochází. Světelnost objektivu lze regulovat zacloněním směrem k vyšším hodnotám - na stupnici clony fotografických přístrojů jsou obvykle některé hodnoty uvedeny (např. 5,6, 11 a podobně). Nejde však o vlastnost objektivu, ale pomocného zařízení - clony. Nejnižší clona je obvykle shodná se světelností objektivu (necloní, je plně otevřená). S clonou souvisí i hloubka ostrosti. Je to hodnota udávající rozsah vzdálenosti, ve které je objektiv schopen vykreslit obraz ostře. Součástí objektivu může být i závěrka, ve většině případů však bývá v těle fotoaparátu.

Kombinace závěrky (čas působení světla) a clony (množství světla) určuje spolu s citlivostí snímače expozici výsledného snímku. Expozice je tedy proces vystavení snímače světlu a určuje jeho množství dopadu. Poměr clony a závěrky je podstatný neboť clona ovlivňuje hloubku ostrosti a závěrka pohybovou neostrost zachycovaných objektů.

Nejběžnější chyby čočkových objektivů:

- Chromatická aberace - chromatická vada vzniká vinou rozdílného indexu lomu světla. Index lomu světla reálných materiálů je závislý na vlnové délce. Protože index lomu je závislý i na kmitočtu, vzniká chromatická chyba a různé vlnové délky se lámou pod různými úhly. V některých objektivěch se nacházejí apochromatické členy, jejichž index lomu by neměl být závislý na vlnové délce.

- Geometrické zkreslení - většina běžných objektivů je navrhovaná tak, aby rovné linie byly na senzor promítnuty rovně. Jednoduchý objektiv složený z běžných čoček má sférické zkreslení. Aby objektivy korigovaly sférické zkreslení, obsahují asférické členy (čočky, jejichž povrch není možné vyříznout z koule). Korekce je náročnější u širokouhlých objektivů a zoom objektivů s větším rozsahem, kde se tyto chyby projevují nejčastěji

- Vinětace - je ztráta jasu po rozích vůči středu obrazu. Nejsilnější vinětaci mívají širokouhlé objektivy.
- Odlesky v protisvětle - pokud světlo ze zdroje světla přímo dopadá na přední čočku objektivu, často dochází k odleskům. Při odlescích dochází k odrazu světla na rozhraní optických prostředí.
- Neostrost v rozích - rohy se nacházejí nejdále od optického středu soustavy a světelné paprsky procházejí nejkomplicovanější cestou. Pokud má objektiv horší kresbu v rozích, většinou pomůže přiclouzení.

6.1.2 Snímací prvek

CDD

Nejčastější využití CCD čipů je u kompaktních fotoaparátů. Zpracování obrazu na CCD čipu probíhá nejdříve analogově a až následným zpracováním v A/D převodníku dochází k digitalizaci., což se projeví na rychlosti zpracování obrazu a odběru energie. Jednotlivé světlocitlivé buňky mají tvar čtverce a pomocí sběrnice se provádí výstup analogové veličiny do převodníku. Progresivní CCD čip pomocí jediné sběrnice načítá hodnoty jednotlivých buněk a to vždy po jednotlivých řádcích nebo sloupcích. Po odečtení jednoho řádku nebo sloupce hodnoty z ostatních řádků postupně sestupují ke sběrnici. Výrobně jednodušší je prokládaný CCD čip, který nenačítá po řádcích nebo sloupcích ale po blocích. Čip je rozdělen do bloků např. jeden blok je o velikosti tří řádků a každý má svůj registr, do kterého ukládá hodnoty. Následně se odčítají hodnoty v registrech což je rychlejší na zpracování obrazových dat.

CMOS

Využití CMOS čipů je převážně u digitálních zrcadlovek a mobilních telefonů. Konstrukčně je složitější než CCD čip ale pro masovou výrobu je levnější. Rozdíl ve zpracování oproti CCD čipu je, že jednotlivé pixely CMOS čipu obsahují obvody pro zpracování analogového obrazu. Dochází k přímému převodu na digitální data. Jelikož není potřeba sběrnice k postupnému zpracování po řádkách, sloupcích nebo bloků je výsledkem velmi rychlé zpracování obrazu při nízké spotřebě energie. Negativem je, že přítomností digitalizačních obvodů se zmenšuje plocha pixel pro zachycení světla obrazu a

jednou z možností, jak toto eliminovat je umístění malých čoček nad každou pixelu. Další nevýhodou přítomností digitalizačních obvodů je zvýšení šumu na snímku.

Tab. 2. Porovnání čipů CCD a CMOS

CCD		CMOS	
Výhody	Nevýhody	Výhody	Nevýhody
poskytuje jasnější obraz při špatném osvětlení	vyšší spotřeba	mnohem vyváženější expozice obrazu	nejasný obraz při slabším osvětlení a více šumu
vyznačuje se menším šumem obrazu	vada zobrazení svislých čar od přesvícených míst obrazu	nižší proudová spotřeba	obraz trpí efektem „plování“ a vlnění obrazu při vibraci
zpravidla větší rozlišení a kontrastnější obraz	trpí nerovnoměrnou expozicí scény	Výrobní cena	

Snímací prvek má základní parametry:

- a) Formát - udává se v palcích
- b) Počet obrazových bodů – udává se v pixelech
- c) Světelná citlivost – udávaná v ISO
- d) Spektrální citlivost – udávaná v „nm“ od 350nm do 1050nm (od 750nm se jedná o infračervené záření)

ad a) b) Kvalita fotografie je daná především počtem obrazových bodů - pixelů. Není tedy daná přímo velikostí snímače, který může mít při stejné velikosti různé množství pixelů. Čím je ale menší velikost pixelů tím dopadá méně světla na světlocitlivý povrch buněk snímače a vzniká menší el. náboj než u velkých pixelů. To má poté vliv na velikost obrazového šumu způsobeného zesilováním el. náboje. Rozměr snímacího prvku se udává v palcové míře: 1/2'', 2/3'' a pod. Rozměr se ale netýká přímo snímače, pouze skleněného obalu kolem snímače např. uváděná velikost snímače 2/3'' (asi 16 mm) je ve skutečnosti jen 11 mm (8,8 x 6,6 mm).

ad c) Citlivost je jeden ze tří základních parametrů určující expozici výsledného snímku. Citlivost je udávaná podle normy ISO 5800 a vychází z jednotek ASA (American Standards Association). Běžně je označována na fotografických přístrojích jako ISO a základní hodnoty jsou 100, 200 a 400. Čím vyšší nastavení citlivosti tím dochází ke zkrácení expozičního času např. při nastavení dvojnásobné citlivosti snímače stačí pro

stejnou úroveň expozice polovina dopadajícího světla. To nám dává možnost zkrátit expoziční čas (předejdeme rozmazání snímku) nebo zvýšit clonu (zvětšíme hloubku ostrosti). Nevýhodou zvýšení citlivosti u digitálních fotoaparátů je zvýšení šumu snímku, který se nejvíce projevuje u malých čipů

ad d) Spektrální citlivost je daná použitým materiálem u snímacího čipu. Z důvodu odlišnosti vnímání lidského oka se umísťuje před CCD čip filtr, aby se zabránilo zkreslení barevného snímku neboť čip snímá i infračervené světlo. Těto vlastnosti se využívá u videokamer, kde je možnost filtr odstranit a umožnit v nočním režimu zvýšení citlivosti. Součástí bývá i infračervené přisvícení, kterým osvětlíme natáčenou scénu a tím lze získat obraz i za úplné tmy.

Obr. 5 - Nikon D7100[10]

Tab. 3. Vybrané parametry Nikon D7100[10]

Název	Nikon D7100
Cena k 01.04.2013	30000 Kč
Typ snímače	CMOS
Velikost snímače (mm)	23.5 x 15.6
Rozlišení snímače	24.1 megapixel
Poměr stran snímače	3:2
Koeficient prodloužení ohniskové vzdálenosti	1.5
Rozsah ISO	100 – 6400

6.2 Kamkordéry

Kamkordér je správný výraz pro videokameru se záznamovým zařízením. Využití kamkordéru při sledování je obdobné jako u fotoaparátu s rozdílem pořízení pohyblivého

obrazu a zvuku. Stejně jako u fotoaparátu se schopnosti sledovatele při pořizování videozáznamu projeví na dovednosti práce s kamkordérem s ohledem na technické možnosti při použití v různých prostorech a situacích. Podle druhu zpracování obrazu kamkordéry dělíme na digitální a analogové. Pro účely sledování se používají pouze kamkordéry digitální pro jejich velikost a kvalitu záznamu. Základní části kamkordéru jsou jako u fotoaparátu objektiv a snímací prvek, které jsem rozebral v části fotografické přístroje. Výhody a nevýhody použití video dokumentace uvádím v následující tabulce:

Tab. 4. Použití video dokumentace

Výhody	Nevýhody
pohyblivý záznam obrazu	množství komprimací
výběr jednotlivých statických snímků	nižší kvalita záznamu
zvukový záznam	množství formátů
lze jej okamžitě vyhodnotit	

Technickým pokrokem dochází k zdokonalování fotoaparátů a videokamer a výrobci ve svých zařízeních nabízejí obě funkce, tedy videozáznam a fotografování. Takovým příkladem je i kamkordér ve tvaru dálkového ovládacího zámku dveří automobilu na obrázku níže.

Obr. 6 - kamkordér ve tvaru dálkového ovladače[11]

Toto zařízení pořizuje video záznam, audio záznam a fotografie. Kvalita video obrazu se zvukem je pořizována v kompresi AVI a formátu o velikosti 720 x 480pixel s frekvencí 30 snímků za sekundu a možnou délkou záznamu 2 hodin. Fotografie pořizuje o velikosti 1280 x 1024pixel s kompresí JPEG. Cena k 01.04.2013 se pohybuje do 700 Kč.[11]

6.3 Přístroje k záznamu hlasu

Zaznamenávání zvuku při sledování má omezené možnosti dané fyzikálními vlastnostmi šíření zvuku. Nejčastějším způsobem, jak zvuk zaznamenat, je přiblížení se ke zdroji zvuku co nejbližší a tím eliminovat rušivé zvuky z okolí. Další možností je použít úzce směrových mikrofonů, které je nutné, pro jejich velikost, schovat před okolím.

6.3.1 Mikrofony

Pro přeměnu akustického signálu na elektrický používáme mikrofony, které nejčastěji dělíme podle elektromechanického měniče na uhlíkové, elektrodynamické, elektromagnetické, elektrostatické, elektretové a piezoelektrické. Podle závislosti na velikosti a konstrukci pouzdra mikrofonu může přijímat zvuk z různých směrů v různé intenzitě a pro účely vzdáleného odposlechu je požadována úzce směrová charakteristika mikrofonu. Úzce směrová charakteristika má výrazně oslaben příjem zvuku zezadu, čehož bývá z fyzikálních důvodů dosaženo za cenu délky mikrofonu až 1 metr. Úzce směrová charakteristika mikrofonu je dosahována za cenu zřetelného zhoršení frekvenční charakteristiky, nebo jen v části akustického spektra.

6.3.2 Druhy směrových mikrofonů

Základním druhem dálkových mikrofonů jsou mikrofony parabolické, založené na principu parabolické odrazné plochy a koncentrace akustické energie do ohniska paraboly. Uvedený mikrofon má velikost a tvar běžné satelitní antény, pouze v ohnisku paraboly není konvertor, ale kvalitní mikrofon spojený s citlivým zesilovačem. Doporučená velikost paraboly je 70cm a účinek mikrofonu je do vzdálenosti asi 100m. Parabolický mikrofon však snímá všechny zvuky, které jsou na trase sledování. Ideální použití mikrofonu je na otevřeném prostranství s nízkým okolním hlukem, např. v parku, v lese, na louce nebo na hřišti. Ideální je využití parabolického mikrofonu v noci, kdy je nízká hladina okolního ruchu a kdy je i parabolická anténa sama přirozeně maskována.

Další typ směrového mikrofonu je tvořen systémem různě dlouhých akusticky laděných trubic, zakončených sběrníci, kde je nainstalován kvalitní mikrofon. Celé zařízení je objemné a těžké. Pro jeho nasazení se doporučuje používat stativ na fixování mikrofonu. Způsob použití je prakticky stejný s parabolickým mikrofonem i když účinnost má vyšší. Novější verze tohoto typu mikrofonu je tvořena trubicí o průměru asi 10cm a délce 120 cm

s akusticky laděnými otvory po celé délce jedné strany trubice. Otvory jsou kryty hmotou o různém akustickém odporu. Jednodušší verze těchto mikrofonů se vyrábí i v lehké ruční verzi pod názvem šterbinové mikrofony.[12]

Obr. 7 - TESLA AMC 360[13]

Pro odposlechy na velkou vzdálenost se možná v budoucnu uplatní i při sledování osob laserové mikrofony, které využívají světelného paprsku jako detektoru vibrací na vzdáleném objektu (například skleněné okenici). Okenice se pod akustickými vlnami rozvibruje a při kolmém namíření laserového paprsku jsme schopný na základě rozdílu délky paprsku, vyhodnocených v interferometru, získat opět zvuk. Nedostatky v této metodě jsou náročnost na snímání povrch, úhlu snímání, velikosti zařízení a ceně.

6.4 Komunikační spojovací prostředky

Sledování je týmová práce více osob, kteří se potřebují kolektivně domluvit aniž by vzbudily zájem okolí natož sledované osoby. Komunikace tedy musí probíhat skrytě a rovněž rádiový přenos musí být utajený (šifrovaný).

Pro soukromé osoby je výhodné používat vysílačky PMR (Personal Mobile Radio), které jsou přenosné a určeny pro provoz ve veřejném pásmu 446 MHz na osmi povolených kanálech o maximálním výkonu 0.5W. Provoz je bezplatný, řízený Českým telekomunikačním úřadem a jím vydané Generální licence. Tím, že pásmo je veřejné vzniká riziko i odposlechu komunikace a rovněž je zde problém dosahu spojení, které je dané výkonem vysílaček v závislosti na terénu - obvykle kolem 2km. Další možností pro soukromé osoby je použití komunikace přes PTT (Push to talk) nabízené mobilními operátory v jejich sítích. Jedná se o datové přenosy mezi předdefinovanou skupinou, probíhající po half-duplex spojení obdobně jako u PMR (komunikace pouze jedním směrem) . Výhoda je v možnosti šifrování a dosahu v rámci pokrytí signálem mobilního

operátora. Nevýhoda je, že se jedná o placenou službu a v místech bez pokrytí signálem je systém nefunkční.

Pro potřeby státních složek vyvinula a vyrábí Česká společnost RCD Radiokomunikace systém Spora. K přenosu informace je použita digitální modulace, zabezpečená moderním šifrovacím algoritmem s uživatelsky definovatelným klíčem. Základními komponenty systému Spora jsou :

- VOZIDLOVÁ RADIOSTANICE MR 390 - Radiostanice MR 390 je určená pro skrytou vestavbu do automobilu. Ovládací prvky radiostanice jsou umístěny v dosahu řidiče a spolujezdce. Možnosti skryté komunikace doplňuje sada antén určených speciálně pro osobní automobily.

- VOZIDLOVÝ PŘEVADĚČ MX 391 v sobě zahrnuje všechny možnosti mobilní radiostanice MR 390. Navíc může pracovat v režimu převaděče a zvětšit tak dosah okolních osobních a mobilních radiostanic. Obsluha převaděče je řešena malým ovladačem, umístěným ve vozidle v dosahu obsluhy. Převaděč je určený pro zabudování do zavazadlového prostoru automobilu.

- UNIVERZÁLNÍ PŘEVADĚČ MX 392 umožňuje univerzální použití v různých situacích. Může fungovat jako převaděč, nebo jako základnová radiostanice. Je možné ho řídit jak lokálně, tak vzdáleně pomocí linkového propojení. Může být použit jako trvalý převaděč na vykrytí určitého území, nebo díky jeho snadné přenositelnosti operativně nasazen podle aktuální potřeby. Rovněž může být použitý v automobilu. V pouzdru převaděče je integrováno všechno potřebné příslušenství, takže nasazení převaděče do provozu je velmi rychlé a operativní. Převaděč je napájený dodávaným zálohovaným zdrojem, nebo přídatným akumulátorem.

- SPECIÁLNÍ OSOBNÍ RADIOSTANICE HRS 58 je radiostanice pro osobní diskrétní komunikaci v systému Spora. Díky malým rozměrům a speciálnímu příslušenství umožňuje skryté nošení a provoz. Radiostanice má odolné kovové tělo a kompaktní provedení. Může být umístěna v dodávaném podpažním pouzdru, ale i například v kapse saka nebo v dámské kabelce. Radiostanice má snadno vyměnitelné akumulátory s vysokou kapacitou. Vlastní radiostanici doplňuje sada příslušenství, umožňující přizpůsobení používání každému uživateli. Lze použít několik typů antén, které mohou být integrovány v podpažním pouzdru. Pro ovládání základních provozních režimů je radiostanice

vybavena několika typy speciálních ručních ovladačů. Mají ergonomický tvar a umožňují komfortní obsluhu radiostanice. K radiostanici je možné připojit speciální skrytý reproduktor, nebo různé varianty sluchátek a mikrofonů. Pro komunikaci lze též využít Bluetooth handsfree. Uživatel má k dispozici přehledný programovací software pro nastavení systému a funkcí radiostanic. [14]

Obr. 8 - komunikační systém Spora[14]

Tab. 5. Technické parametry systému Spora[14]

Technické parametry:	
Frekvenční rozsah	380÷395 MHz nebo 403÷470 MHz nebo 146÷174 MHz
Rádiofrekvenční výkon -	4W (osobní stanice), 20W (automobilní stanice),
Počet kanálů	max. 16
Rozteč kanálu	12.5 kHz (20 kHz, 25 kHz)
Rádiový provoz -	Semiduplex, simplex
Teplotní rozsah -	25 až +55°C

6.5 GPS monitorování

Pro kontrolu pohybu například sledovaného vozu je vhodné použít GPS monitorování ve spojení s přenosem dat pomocí některého z mobilních operátorů. Výhoda tohoto řešení je 24 hodinová kontrola sledovaného objektu s možností záznamu pohybu v čase i místě. Příjem GPS signálu pro běžné využití je zdarma a jediné výdaje jsou za služby operátora. GPS (Global Positioning System) je satelitní navigační systém. Skládá se ze tří částí

- Družice ve vesmíru- Na šesti oběžných drahách kolem země je umístěno 24 družic, které vysílají rádiové signály ze vzdálenosti 20 300 kilometrů od Země. Rozmístění družic

na oběžných drahách je takové, aby přijímač GPS získal signál minimálně ze 4 družic, který je potřebný pro určení polohy

- Monitorovací stanice na Zemi - Cílem monitorovacích stanic je kontrola funkcí každé družice, sledování a výpočet dráhy družice, komunikace a zajištění přesného chodu atomových hodin na družicích.

- Přijímač GPS - Pasivní přijímač GPS přijímá signály z družic GPS a po provedeném výpočtu získává pozici na Zemi

6.6 Personální počítače a jejich softwarové vybavení

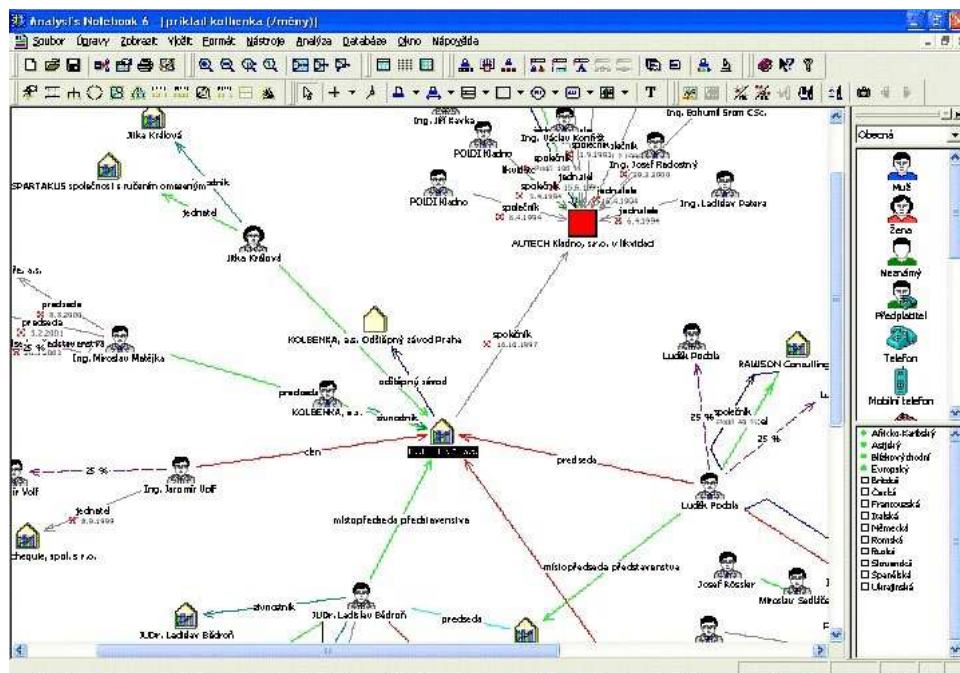
Počítače a jejich softwarové vybavení nepřímo pomáhá při sledování získáváním údajů z přístupných evidencí, mapových podkladů, sociálních sítí atd. Jako zařízení může v terénu posloužit laptop nebo telefon. V případě dlouhodobého sledování lze ze získaných informací a dalších zdrojů poskládat pomocí softwarového vybavení i rešerše.

Rešerše rozlišujeme na:

- tematické, kde je hlavním účelem rychlé a komplexní zmapování „informačního pole“ kolem osoby, organizace, jevu či události se zohledněním důrazu na určitý charakter či kontext informací jednou vytvořený profil (topik) pro rešerši lze pak využít pro kontinuální monitoring definovaných informačních zdrojů a automatizované doručování všech nových relevantních informací.

- přehledové; kde je cílem vyhledávat a odkrývat souvislosti skryté ve velkém množství dílčích informací a identifikovat signály tvořené shluky, trendy, periodicitami, či absencemi informací.

- kontextové, kde je cílem rešerši je vyhodnocení, resp. sledování, informací o určité problematice s důrazem na konkrétní způsob využití těchto informací, dotaz vytvořený pro výběr informací může být společný pro celou organizaci, zatímco kontext může být rozdílný pro různé uživatele s ohledem na jejich odpovědnost,. Stejně tak může být pro celou organizaci společný určitý kontext pro hodnocení informací vyhledávaných různými lidmi z různých zdrojů podle jejich specializace [15]

Obr. 9 - Přehledová rešerše vztahů osob a firem
(program IBM i2 Analyst's Notebook)[15]

6.7 Dopravní prostředky a úkryty

Sledování pěšky a vozidly jsou základní varianty sledování. Vozidla v pracovním týmu (zde není možnost provádět sledování jedním vozidlem) musí být v silničním provozu běžná a nevzbuzovat pozornost. V pracovní skupině musí být vozy, jak barevně ale i modelově odlišné. Kromě vzhledu vozu musí být i výkonná, tak aby při sledování na dálnici stačila následovat sledované vozidlo a také aby měla rychlou akceleraci v městském provozu. Pro představu jsou uvedené v tabulce nejprodávanější modely aut v České republice za rok 2012.

Tab. 6. Nejprodávanější modely aut roku 2012[16]

Pořadí	Model	Prodaných kusů
1.	Škoda Octavia	22 406
2.	Škoda Fabia	14 355
3.	Hyundai i30	4 888
4.	Škoda Superb	4 608
5.	Škoda Yeti	4 260
6.	Škoda Roomster	4 226
7.	Volkswagen Golf	3 636
8.	Kia cee'd	3 545
9.	Ford Fiesta	3 468
10.	Hyundai ix20	3 355

V městském provozu je pro sledování i velmi vhodná volba jednostopé motorové vozidlo, kde nevzbuzuje pozornost a dokáže projíždět přehuštěným silničním provozem snáze než dvoustopá vozidla. Objekt sledování nemusí používat pouze motorové vozidlo nebo chodit pěšky ale může používat cyklistické kolo nebo jiný dopravní prostředek, pro tyto situace je dobré být vybavený i cyklistickým kolem.

Při statickém sledování se používají mobilní úkryty a to buď po krátkou dobu - běžně osobní vozy; a nebo pro delší dobu - maringotky a přívěsy s patřičnými technickými úpravami.

Jako doplněk sledování se nabízí použití upravených leteckých modelů s videokamerou. Příkladem je vojenský projekt „Black Hornet Nano“, který měří kolem 10 cm x 2,5 cm o váze 16 gramů. Jeho schopnosti jsou poskytnout video pohled nebo statické snímky ze vzduchu v reálném čase posílané na displej obsluhy. Stroj je ovladatelný na max. 800 metrů a vestavěné baterie s ním umožňují půlhodinový let při nejvyšší rychlosti 35 km/h.

Obr. 10- Black hornet nano[17]

6.8 Dalekohledy, termovize, noktovizory

6.8.1 Dalekohledy

Pro pozorování vzdálených objektů používáme dalekohledy

- binokulární – pozorování oběma očima, dalekohled má tvar písmene H
- monokulární – pozorování jedním okem, dalekohled má tvar písmene I.

Při výběru dalekohledu se orientujeme hlavně podle zvětšení a průměru dalekohledu. Tyto informace jsou uvedeny na každém dalekohledu ve tvaru např. 10(zvětšení)x50(průměr dalekohledu) Čím větší průměr objektivu tím více je použitelný ve špatných světelných podmínkách neboť dokáže shromáždit více světla z okolí. Při výběru zvětšení u dalekohledu je nutné brát v úvahu i jeho velikost neboť čím větší zvětšení tím je tělo dalekohledu delší a pro lepší pozorování je pak nutností použít opěrného bodu (stativu).

Při sledování osob musíme brát v potaz nenápadnost před okolím a proto pro pozorování mimo obydlené místa je volba binokulárního dalekohledu s velkým zvětšením vhodná naproti tomu při sledování ve městě upřednostníme binokulární dalekohled s menším zvětšením, který lze schovat do dlaně. Pokud sledovatel nemá po ruce dalekohled je možným řešením použít teleobjektiv fotoaparátu.

6.8.2 Noktovizor a termovize

Noktovizor je zařízení zesilující zbytkové světlo. Noktovizory pracují v infračerveném pásmu blízkém viditelnému světlu. Nezachycují proto tepelné záření (těles s běžnými teplotami), které má nižší frekvence a které využívá termovize. Noktovizor zesiluje záření o vlnových délkách 700 až 1000 nm a převádí ho do viditelné oblasti spektra. Obraz se obvykle zobrazuje na zeleném stínítku. Uživatel tak vidí monochromatický, zelený obraz.

Hlavní rozdíly při sledování termovizí a noktovizoru

- noktovizor má oproti termovizi menší energetickou náročnost.
- při použití v místech s úplnou tmou je noktovizor slepý, pokud nemá přídavný zdroj infračerveného záření. Termovize přídavný zdroj nepotřebuje ale dá se oklamat tepelnou izolací. [18]

Obr. 11 - obraz z noktovizoru[18]

6.9 Porovnání

Většinu uvedených technické prostředky si můžou obstarat i soukromé detektivní služby a je pak pouze na dovednosti jednotlivých sledovatelů, jak techniku dokážou využít v terénu. Jediný limitující faktor jsou dostatečné finance k pořízení techniky. To za jakým účelem pak technika bude používána řeší zákony ale dostupnost není omezena. Kromě účelu použití řeší i některé zákony vlastní provoz přístroje, jako jsou radiokomunikační prostředky, jejichž provoz na přidělených frekvencích kontroluje Český telekomunikační úřad. Do technických podpůrných prostředků jsem nezařadil zařízení pro telefonické odposlechy, které přímo s vizuálním sledováním nesouvisí a u dopravních prostředků neuvádím sledování vrtulníkem, které bude pro finanční náročnost a odbornost pro soukromé složky nedostupné

7 ASPEKTY TAKTIKY

Způsoby provádění a nasazení technických prostředků sledování patří u policejních orgánů pod utajované informace, které se řídí zákonem 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. U soukromých detektivních služeb je to „know how“ dané firmy, které si hlídá, ale základní principy jsou popsány například ve výtisku - Soukromé detektivní služby od JUDr. Františka Brabce. Zde prvotně rozděluje sledování na skryté a otevřené

7.1 Skryté detektivní pozorování

Za skrytou vizuální kontrolu považujeme všechny případy, kdy má pozorování utajovaný charakter. Jde ze strany soukromého detektiva o utajování skutečnosti vizuální kontroly jak před zájmovým objektem, tak před prostředím, v němž se zájmový objekt (osoba, vozidlo, náklad) pohybuje.[2]

7.1.1 Statické skryté pozorování se provádí:

a) z pevných opěrných bodů

- používá se v případech, kdy je předpoklad, že zájmový objekt (zpravidla zájmová osoba) setrvá v některých místech delší dobu,
- používá se rovněž u případů skrytého dokumentování technickými dokumentačními prostředky (videokamera, fotoaparát), kdy je předem známo, že by osoba měla vykonávat nějakou činnost, nebo je předpoklad napadení objektu (například kamionu) dosud neznámými osobami,
- jako opěrný bod se používá zpravidla budova nebo její část či jiný stálý a pevný objekt úkrytu v terénu,

b) z mobilních opěrných bodů

- jako mobilní opěrný bod se používají zamaskovaná osobní či nákladní vozidla (za-maskováním je myšleno to, že do vozidla není vidět), maringotky, obytné přívěsy apod. [2]

7.1.2 Dynamické skryté detektivní pozorování

Stejně jako u předchozí vizuální kontroly je charakteristický utajený způsob provádění pozorování. Tuto formu pozorování je možno rozdělit na:

- a) pěší
- b) vozovou
- c) kombinovanou pěší a vozovou, která je nejčastější

Všechny tři uvedené formy dynamické skryté vizuální kontroly lze provádět:

- jako přímé pozorování, kdy jde o pohyb soukromého detektiva za objektem pozorování (zpravidla zájmovou osobou),
- jako vstřícné pozorování, kdy soukromý detektiv postupuje před objektem pozorování,
- jako trasové pozorování, kdy probíhá vizuální kontrola průjezdu či průchodu zájmového objektu soukromým detektivem v určitých vytipovaných kontrolních bodech,
- tyto způsoby přístupu k vizuální kontrole lze kombinovat, čímž se zvyšuje účinnost pozorování, ale klade to vyšší nároky na počet pracovníků provádějících pozorování. [2]

7.2 Otevřené detektivní pozorování

Jedná se o taktiku odhalení detektiva (sledovatele) sledované osobě. Tato taktika nemá účel jako při skrytém sledování namapování denního rozvrhu sledované osoby a zjištění dalších kontaktních osob k osobě sledované. Zde jde o taktiku psychického nátlaku, zastrašení, provokace, které mohou sledovanou osobu dohnat k nějakému ukvapenému rozhodnutí. A proto je vždy nutné si promyslet důsledky, ještě před použitím této metody.

7.3 Porovnání

Způsob tvorby taktiky a následné použití je postavena nejenom na fyzických a technických možnostech pracovní skupiny nebo jednotlivce při sledování ale hlavně na počtu osob zúčastněných při sledování. Důležitým faktorem při uplatnění taktiky je místo průběhu sledování; sebranost celé pracovní skupiny a také na znalostech sledované osoby o taktice sledování.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 POROVNÁNÍ PRŮBĚHU SLEDOVÁNÍ

Níže je uveden průběh sledování Policie ČR ve srovnání se soukromým detektivem. U soukromého detektiva je navíc uvedena taktika, materiální vybavení a popis děje. V poznámkách je pak více rozebrána taktika soukromého detektiva a právní oprávněnost v jednotlivých situacích.

Tab. 7. Průběh sledování

Průběh	Policie ČR	Soukromý detektiv
Zadání případ	Požadavek k sledování osoby podezřelé z TČ § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Zadavatel na základě povolení od státního zástupce požaduje zjistit denní režim osoby, vozidla a styky po dobu jednoho měsíce. Dále uvede, že má v restauraci XXX dojít k předávce finanční hotovosti za prodej většího množství psychotropní látek.	Klient požaduje sledování vlastní osoby a následné sledování osoby, s kterou se sejde v restauraci XXX. Dále žádá dokumentaci osoby s kterou se setká. Sledování bude probíhat konkrétní den od 07:00hod až po zjištění adresy a jména pobytu neznámé osoby. Klient i uvede podezření, že je on i osoba, s kterou se má setkat někým sledován.
Poznámka	Soukromý detektiv sepíše se klientem příkazní smlouvu podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, Příloha III, kde kromě jiného uvedou i odměnu za provedení úkolu.	
Zadání podkladů	Výpisy z evidencí - historie trestné činnosti, foto osoby, místa možného výskytu (zaměstnání a bary), možné kontaktní osoby, dopravní prostředky	Klientem dodané fotografie, denní režim spolu s adresami pobytu a zaměstnání, používané vozidlo a telefonní kontakt na mobilní telefon.

Obhlídka místa počátku sledování	Určená osoba provede obhlídku míst pravděpodobného výskytu sledované osoby. Zjistí možnosti pro denní a noční sledování. Odjezdové trasy z místa bydliště a trasy do zaměstnání. Auta zaparkovaná před místem bydliště prověří v evidencích, jestli nemají spojitost se sledovanou osobou.	Obhlídkou bydliště bylo zjištěno, že se jedná o rodinný dům s jedním východem v městské zástavbě, z kterého je možný odjezd do dvou směrů. Pohyb osob je zde řídký. Zaměstnání se nachází v centru města s velkou okolní frekvencí vozidel i osob. Budova disponuje jedním vstupem.
Rozvrh práce	Na základě obhlídky místa pobytu a z předpokladu, že se jedná o osobu znalou policejní práce sestaví velitel skupinu 16 osob o 8 vozidel s potřebnými technickými a maskovacími prostředky vhodnými do předpokládaného prostředí pohybu sledované osoby. Ke skupině přidá i nákladní vozidlo jako mobilní opěrný bod pro provedení zachycení objektu sledování. Určí velitele skupiny a po dohodě se zadavatelem den a hodinu počátku sledování na 07:00hod	Na základě ceny dohodnuté se klientem sestaví soukromý detektiv skupinu o velikosti 4 osob a 3 vozidel. Prostředky: 2x Škoda Fabia RS (modré a vínové barvy) a 1x Škoda Octavia RS (zelené barvy), 3x dalekohled 20x50, 4x mobilní telefon s podporou PTT, 4x vysílačka PMR, 2x kamkordér ve tvaru dálkového ovladače, 1x digitální kamkordér s optickým 30 násobným přiblížením a 3x digitální zrcadlovka s teleobjektivem. Maskovací prostředky si každý připraví podle možností.
Poznámka	U výběru vozidel k sledování je detektiv omezen na prostředky, kterými disponuje jeho firma. Dojde-li k domněnce, že vůz byl sledovanou osobou odhalen nebo nějakým způsobem upoutal pozornost, vzniká detektivový problém s náhradou.	
Seznámení skupiny před zahájením	Velitel seznámí sledovatele s informacemi o objektu sledování a místa na základě provedené obhlídky.	Detektiv provede obdobné seznámení pracovní skupiny jako u Policie ČR. Dohodnou se na způsobu předávání informací přes mobilní telefony a vysílačky.

Poznámka	<p>Jedná-li se o malou detektivní kancelář, nebude mít dostatek detektivů k provedení sledování a bude nucená úkol provést ve spolupráci s dalšími detektivy. V tomto případě, pak může vzniknout pracovní nesouhra sledovatelů, s kterou budou muset počítat v průběhu sledování. Komunikaci sledovatelů na vysílačkách pro bezlicenčním pásmo je nutné upravit a používat krycí pojmy běžných míst a situací, aby nedošlo k prozrazení před okolím. Opět je nutná dlouhodobá spolupráce pro cvik takové komunikace.</p>	
Příprava na místě	<p>Mobilní opěrný bod se umístí v blízkosti vchodu do bydlíště. Ostatní vozy jsou připravené na odjezdových a ochozích trasách.</p>	<p>Pro záchyt se použije statické sledování z mobilního opěrného bodu. Vozidlo Škoda Fabia modré barvy se umístí na dohled dalekohledem k vchodu do bydlíště, tak aby nebudilo pozornost u místních obyvatel. Ostatní vozy provedou obhlídku přilehlého okolí a poté se rozmístí na odjezdové trasy .</p>
Počátek sledování čas 07:00hod	<p>Z mobilního opěrného bodu je poznána sledovaná osoba, jak nasedá do neznámého zaparkovaného vozu - podle registrační značky následně zjištěno v evidencích, že se jedná o vozidlo v převodu vlastníka. Proveďte se fotodokumentace reálného vzhledu sledované osoby.</p>	<p>Pro velkou vzdálenost je objekt sledování poznán až následným přejezdem druhého vozidla (Škoda Fabia vínové barvy) kolem sledované osoby. Objekt sledování nasedá do známého vozidla, které si po rozjezdu přebírá třetí vozidlo(Škoda Octavia).</p>

Jízda vozidlem	<p>Sledované osoba nedodrží pravidla silničního provozu. Sledovatelé jsou nuceni také porušovat silniční předpisy, ale tak aby nevzbudili pozornost sledované osoby. Během sledování se podle možností střídají a probíhá rádiová komunikace mezi sledovateli. Velitel skupiny určuje další případný postup podle chování a směru jízdy objektu.</p>	<p>Sledovaná osoba dodrží pravidla silničního provozu. Skupina používá dynamické vozové sledování s přímou kontrolou. Za objektem sledování se podle směru jízdy a dopravní situace pravidelně střídají všechny vozy. Pro silný dopravní provoz na světelné křižovatce dojde ke ztrátě sledované osoby a skupina je nucena spoléhat se na předaný denní režim sledované osoby a dohledat ji. Posléze je vozidlo nalezeno u zaměstnání.</p>
Poznámka	<p>Při práci soukromého detektiva se stává, že dopravní předpisy silničního provozu je nucen porušit, aby zůstal v kontaktu se sledovanou osobou. Při porušení pravidel silničního provozu je detektiv plně zodpovědný za způsobený přestupek neboť nedisponuje žádnými výjimkami. V případě zastavení policií pro způsobení přestupku, tím riskuje nejen ztrátu sledované osoby ale i další postihy. Pokud je vozidlo zaznamenané kamerovým dohledem, má detektiv možnost, při podání vysvětlení u policie, použít lež a vymluvit se například na osobu vzdálenou (auto řídil cizinec) nebo udělat tzv. řetězení viny.</p>	
Zaměstnání	<p>Sledovatelé doprovodí objekt sledování do zaměstnání a obsadí možné odjezdové a odchozí trasy. Na základě předchozí obhlídky místa vědí, že z objektu lze odejít dvěma východy. Na jednom východu se střídají v časových intervalech vozidla a na druhém, z důvodu špatné dostupnosti, se střídají v kratších intervalech sledovatelé pěšmo</p>	<p>Po ztrátě objektu sledování skupina umístí statický mobilní opěrný bod (Škoda Octavia) v blízkosti vchodu do zaměstnání a na dohled k zaparkovanému vozu sledované osoby. Zbytek skupiny provede šetření v okolních obchodech a restauračních zařízeních, jestli se zde objekt nenachází.</p>

Pěší sledování	<p>Objekt sledování je zachycen při odchodu ze zaměstnání a pokračuje pěšky do nákupního centra. Skupina reaguje vysazením šesti sledovatelů, kteří si osobu na základě naučené taktiky a po radiové komunikaci vzájemně předávají a při tom jim asistují i sledovatelé ve vozech. Sledovatelé zaznamenávají rychlost chůze a pohybů sledované osoby. Osobu doprovodí do restaurace v nákupním centru.</p>	<p>Objekt sledování je obdobně zachycen jako v případě Policie ČR. Sledovanou osobu doprovází dva sledovatelé, kdy jeden musí zanechat své vozidlo (Škoda Octavia) u místa zaměstnání sledované osoby. Sledování se provádí dynamickou kombinovanou metodou a pěším sledovatelům vypomáhají sledovatelé ve vozech. Osobu sledovatelé doprovodí do restaurace XXX s obsluhou v nákupním centru.</p>
Restaurace	<p>Velitel rozhodne, kdo si půjde přisednout do blízkosti sledované osoby, podle tělesných a výrazových vlastností sledovatelů a hlavně přihlédne k době po jakou byli vystaveni sledované osobě. Určí nové dva sledovatele (muže a ženu), kteří si připraví technické prostředky k dokumentaci. Zbytek šesti pěších sledovatelů se střídá při hlídání východu z restaurace.</p>	<p>Do restaurace si jde sednout jeden ze sledovatelů, který prováděl pěší sledování (sledovatel A). Druhý sledovatel (sledovatel B) zaujme vhodné místo s výhledem na východ z restaurace a před tím provede obhlídku, jestli restaurace nemá druhý východ. Zbytek skupiny vyčkává ve vozech a přes komunikační prostředky kontrolují situaci.</p>
Poznámka	<p>V případě, že by se jednalo o sledovanou osobu, která netuší, že probíhá její sledování, musel by sledovatel (v tomto případě sledovatel A) zaujmout v restauraci vzdálenější pozici. Důvodem je riziko z prozrazení neboť osobu sledoval již před příchodem do restaurace. Nejlepším řešením je, pokud to počet dovoluje, nasadit nového sledovatele, který se ještě nevyskytoval v blízkosti sledované osoby. S blízkostí vizuálního kontaktu souvisí i možnost použití skrytých dokumentačních technických prostředků, které nemají možnost zoomování.</p>	

Schůzka	<p>K sledované osobě si přisedne neznámý muž. Sledovatelé provedou fotodokumentaci. Během rozhovoru si všímají sledovatelé gestikulací obou osob a dokumentují předání papírové obálky mezi sledovanými osobami. Kromě těchto osob kontrolují i okolí v restauraci. Zjišťují že v jejich blízkosti sedí muž (soukromý detektiv – sledovatel A), který se chová neobvykle a pozoruje sledovanou osobu s neznámým mužem a přitom manipuluje s neznámým předmětem. Informují o tom velitele skupiny a ostatní sledovatele s daným popisem osoby. Sledovatelé, kteří jsou před restaurací si rovněž všímají osoby (soukromý detektiv – sledovatel B), která je po celou dobu před restaurací a informují skupinu.</p>	<p>Sledovatel A vidí, že si objekt sledování přisedá k neznámému muži. Sledovatel si vybere vhodný stůl pro dokumentaci obou osob pomocí kamkordéru ve tvaru dálkového ovladače obdobně jako Policie ČR. Během této doby kromě sledování a dokumentování obou osob musí informovat, např. za použití SMS zpráv, i skupinu sledovatelů a rozhodnou se na postupu sledování po skončení schůzky. V restauraci se sledovatel snaží splynout s okolím a provede objednávku občerstvení, které rovnou zaplatí.</p>
Poznámka	<p>V občanském zákoníku jsou jasně vymezena práva na pořizování jakýchkoliv záznamů druhých osob §12 (1) <i>Písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením.</i>[27] Z tohoto vyplývá, že jakékoliv záznamy provedené detektivem bez souhlasu druhé osoby je neoprávněné. Domnívám se, že možné řešení by bylo, kdyby zodpovědnost informovat zaznamenávanou osobu nesl objednavatel zakázky, který by toto ztvrdil do sjednané smlouvy.</p>	

Odchod z restaurace	<p>Sledované osoby se v restauraci rozloučí. Sledovatelé, kteří jsou v restauraci upozorní celou pracovní skupinu. Velitel určí část skupiny, aby sledovala neznámého muže a doprovodí jej k vozidlu, do kterého nasedne a odjede. Pomocí registrační značky zjistí majitele vozu a ustanoví neznámého muže. Druhá část sledovatelů pěšmo sleduje objekt sledování, při kterém zjistí, že se v jejich blízkosti pohybuje i muž před restaurací (sledovatel B) a provedou jeho fotodokumentaci</p>	<p>V době, kdy sledované osoby provádějí platbu informuje sledovatel A sledovatele B a zbytek skupiny. Popíše vzhled neznámého muže, kterého si bude přebírat sledovatel B. Po opuštění restaurace se sledovatel A chvíli zdrží a následně přes komunikaci mobilním telefonem se přiblíží v pomoci sledovateli B s tím, že ve vhodnou chvíli se prostřídá s řidičem vozu Škoda Fabia vínové barvy (sledovatel C). Sledovatel B a C kombinovaným sledováním s vozy doprovodí neznámého muže k zaparkovanému vozu, do kterého nasedne a odjede. Sledovatelé ve vozech provedou na dálku fotodokumentaci (digitální zrcadlovka s teleobjektivem nebo videokamera) neznámého muže spolu s vozem.</p>
Poznámka	<p>Použití techniky (video, GPS, odposlechy) nebo jen vizuální cílené sledování osob, které k tomu nedali souhlas a ani nepoužívají věc, která patří zadavateli zakázky, je rozhodně nezákonné. Je tím porušována nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, která je zaručena v článku 7 listiny základních práv a svobod. Také jsou porušena práva uvedená v článku 10, jako ochrana před zasahováním do soukromého života a neoprávněné shromažďování a zveřejňování údajů o své osobě</p>	

Konec sledování a ustanovení styků	<p>V průběhu vozového sledování zjišťují přítomnost dalších vozidel a to Škody Fabie vínové barvy a Škody Octavie, kde poznávají i sledovatele A a B. Z důvodné obavy z prozrazení akcí předčasně ukončují. Následnou kontrolou v evidencích ztotožňují sledovatele A i B spolu s jejich živností. Po ukončení sledování skupina sepíše záznam, který bude společně s fotodokumentací sloužit jako důkaz v trestním řízení.</p>	<p>Během vozového sledování se skupina vysílačkami dohodne na dalším rozdělení úloh pro ustanovení neznámého muže. Neznámý muž odjel do nové zástavby panelových domů, kde před jedním z domů zaparkoval vůz a vystoupil. Skupina provádí fotodokumentaci. Následují ho po dohodě sledovatel D a C až k vchodu do jednoho z domů. Během otevírání dveří domu neznámým mužem se sledovatel D, pod smyšlenou záminkou dostane společně s neznámým mužem do domu. Zjistí číslo dveří a jméno uvedené na dveřích bytu, do kterého neznámý muž vstoupil. Po nějaké době sledovatel C zazvoní na byt, do kterého zašel neznámý muž a pod smyšlenou legendou se pokusí ověřit jméno na dveřích s neznámým mužem. Skupina poté sepíše záznam o sledování pro klienta a přiloží fotodokumentaci. Použití získaných záznamů jako důkaz je poté věcí soudu viz kapitola 9.</p>
Poznámka	<p>Ustanovování neznámých osob je pro soukromé detektivy obtížný úkol. Nemají možnost evidencí jako Policie ČR a k tomu nesmějí vzbudit podezření sledované osoby. Vyptávání u sousedů je jedna z možností ale nikdy nebude bezchybná, nehledě na nebezpečí z prozrazení. Kromě těchto zákonných možností existují i nezákonné jako je například porušování domovní svobody podle §178 tr. zákoník, vybírání poštovní schránky nebo selhání policisty, který poskytne data z evidencí.</p>	

9 POUŽITÍ DŮKAZŮ ZE SLEDOVÁNÍ SOUKROMÝM DETEKTIVEM

Soukromý detektiv poskytuje služby vyjmenované v nařízení vlády č. 278/2008 o obsahových náplních jednotlivých živností ve znění pozdějších nařízení, pro klienty, kteří by měli prokázat svůj právní zájem. Právní zájem znamená, že výsledek soudního či správního řízení se těchto osob bezprostředně dotkne, a mají proto právo svou aktivní účastí na tento výsledek působit.

Při zajišťování důkazů pro tyto klienty cíleným sledováním osob soukromým detektivem vzniká střet základních práv uvedených v LZPS. Na jedné straně právo na soukromí či důstojnost uvedené v článku 7 a na druhé právo na soudní ochranu čl. 36

Trestní řízení soudní- Tento problém byl třeba řešen v nález Ústavního soudu II. ÚS 143/2006 z 20.10.2011 v kauze telefonického vydírání peněz. V tomto případě došlo k záznamu telefonického rozhovoru bez souhlasu druhé strany, a následně použito jako důkaz v soudním řízení. Nejedná se tedy o důkaz získaný ze sledování osoby ale řeší se zde stejný problém a to práva na ochranu soukromí a práva na soudní ochranu. Nález Ústavního soudu je uveden v příloze IV. V argumentaci nálezu Ústavního soudu je zdůrazněno hledisko převažujícího zájmu mezi právem na soukromí, důstojnost proti právu na spravedlnost – citace Ústavního soudu: *„Nelze tedy učinit paušální závěr, že ústavně zaručené právo na ochranu soukromí jedné osoby má vždy a za všech okolností přednost před jiným ústavně zaručeným právem druhé osoby, a to zvláště v situaci, kdy se ho dovolává ten, který přímo tímto "chráněným právem" páchal trestný čin. Jinými slovy, je třeba zvážit, do jaké míry může být slovní projev předmětem ústavní ochrany, pokud jím je páchán verbální trestný čin.“* [32]

Na základě tohoto nálezu lze tedy uvést, že pokud půjde o trestný čin a nebudou-li ostatní důkazy dostačovat, bude možnost záznam pořízený bez souhlasu použit jako důkaz. Před použitím záznamu bude ale muset soud zvážit, jak je v nález Ústavního soudu uvedeno *„...do jaké míry je nahrávka využitelná, a to nejen z hlediska jejího obsahu, ale také - a to především - z pohledu obecných principů, které musí být v rámci trestního řízení dodrženy. Přitom musí přihlížet i k okolnostem, za nichž došlo k zachycení hlasového projevu, a nepochybně též zohlednit fakt, pokud by zjevně došlo při takovém postupu k porušení zákona - např. pokud by bylo shledáno, že šlo zjevnou provokaci k protiprávnímu chování,*

o nahrávku záměrně upravovanou, o použití skrytě nahraného projevu osoby (která se posléze stala obviněným) v její neprospěch, tedy za situace, kterou by bylo možno označit za donucování k doznání nebo za obcházení zákona, nebo že by byly použity takto získané informace od osoby, které jinak zákon přiznává právo nevypovídat a která v průběhu řádného procesu toto právo ohledně takto získaných informací využila, atd.“ [32]

Správní řízení - U správních deliktů, jež se projednávají zpravidla neveřejně by se otázka ochrany osobnosti neměla řešit, protože kromě správního orgánu a účastníka řízení nikdo jiný důkaz neuvidí a nebude tím porušena ochrana osobnosti.

Občanské soudní řízení – Zde soud bude muset porovnat dopad do práv osob, jestli bude převyšovat ochrana osobnosti nebo jiný chráněný zájem. Záznamy získané sledováním většinou mají informační charakter bez snahy zbavovat někoho soukromí nebo zesměšnit a jejich použití jako podpůrného důkazu vedle svědecké výpovědi by měl soud přijmout.

10 STATISTIKA VÝKONŮ V OBLASTI SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ

Statistické vyhodnocení vychází z údajů Policie ČR, vydaných jako součást materiálu „Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí ...“[31]

10.1 Statistika počtu a struktury trestných činů/spisů

Základním údajem pro statistické hodnocení četnosti využití instrumentu sledování je vývoj trestných činů v roce 2011. Celkem bylo v České republice Policií ČR evidováno 317177 trestných činů, což ve srovnání s rokem 2010 představuje nárůst o 3790 (tj. o 1,2 %) trestných činů. Celkem bylo objasněno (včetně dodatečné objasněnosti) 135 168 skutků. K 31.2.2011 bylo trestně stíháno 114975 osob, tedy o 2498, tj. 2,2 %, více než v předešlém roce. V roce 2011 bylo útvary Policie ČR ukončeno celkem 4026 úkonů podle § 158d/2,3,6

Tab. 8. Sledování osob a věcí – souhrn úkonů [31]

Celkem ČR	z toho:		
	s povolením st. zástupce (odst.2)	s povolením soudce	se souhlasem osoby
4026	3242	773	11

Tab. 9. Sledování osob a věcí - souhrn typu spisů [31]

Celkem ČR	z toho:		
	trestní spisy	mezinárodní právní pomoc	pátrání
1061	1037	17	7

10.2 Využívání sledování osob a věcí na jednotlivé druhy trestné činnosti

K důležitému faktoru pro objektivní analýzu úkonů sledování osob a věcí patří i specifikace kriminality, pro kterou jsou nejvíce využívány.

K vlastnímu vyhodnocení kriminality je nutno připomenout, že při sběru dat bylo možné každému spisu, resp. úkonu, přiřadit více druhů trestné činnosti (v tabulce vykázáno jako souběhy). Vzhledem k počtu možných kombinací by bylo obtížné stanovit všechny variace,

byly tedy, stejně jako u odposlechů, použity absolutní hodnoty jednotlivých trestných činů a absolutní počet souběhů.

Tab. 10. Druhy trestné činnosti [31]

Násilná TČ	Mravnostní TČ	Krádeže vloupáním	Krádeže	Podvody	Ostatní majetková TČ	TC proti hospodářské soustavě	TC proti hospodářské kázní	TC proti měně	Daňová TČ	Poruš. nehmot. práv a nekalá soutěž	TC proti veřejnému zájmu	Obecně nebezpečná TČ	TČ na mládeži	Toxikomanie	z toho v souběhu
637	129	690	557	224	363	16	20	102	183	25	436	147	2	1105	610

Nejvíce úkonů sledování osob a věcí, 1105 (tj. 23,8 %), bylo využito v souvislosti s toxikomanií, s 690 úkony (tj. 14,9 %) následovaly krádeže vloupáním, 637 (tj. 13,7 %) úkonů bylo použito na násilnou trestnou činnost, 557 úkonů (tj. 12,0 %) na krádeže a 436 úkonů (tj. 9,4 %) na trestné činy proti veřejnému zájmu. Hranici 5% ještě překročily úkony použité na ostatní majetkové trestné činy (363 úkonů, tj. 7,8 %), úkony na ostatní druhy trestné činnosti se pohybovaly již pod touto hranicí.

10.2.1 Oblast násilné trestné činnosti

Násilná trestná činnost zahrnuje širokou škálu kriminality, patří mezi nejzávažnější druhy trestné činnosti, a proto také ochrana života a zdraví osob je jedním z nejdůležitějších úkolů Policie ČR. Úkony sledování osob a věcí byly v souvislosti s šetřením násilné trestné činnosti využívány zejména v rámci trestních řízení vedených pro trestné činy loupeže (250, tj. 37,0 %), vydírání (149, tj. 22,1 %), vraždy (133 úkonů, tj. 19,7 %) a obchodu s lidmi (68, tj. 10,1 %). V rámci třídy násilné trestné činnosti dochází k souběhům spáchaných trestných činů v jedné trestní věci, úkony sledování osob a věcí byly použity v 38 případech takovýchto souběhů. Dále je třeba připomenout, že kromě souběhů v rámci jedné třídy dochází k dalším souběhům trestných činů napříč ostatními třídami.

Tab. 11. Násilná trestná činnost [31]

Vražda	Loupež	Vydírání	Výtržnictví	Nebezpečné vyhrožování	Úmyslné ublížení na zdraví	Útok proti výk. prav. st. org. a veř. č.	Omezování osobní svobody	Únos	Obchod s lidmi	Ostatní násilná TČ
133	250	149	1	6	35	2	25	1	68	5

10.2.2 Oblast trestných činů krádeže

Podrobnějšímu rozboru byla podrobena oblast využívání úkonů sledování osob a věcí v souvislosti s šetřením trestných činů krádeže se specifikací, o jaké druhy krádeží se při užití úkonů sledování osob a věcí jednalo.

Tab. 12. Trestné činy krádeže [31]

Krádeže věcí v objektech	Ostatní krádeže	Krádeže motorových vozidel
83	121	367

Útvary Policie ČR SKPV vykazují za loňský rok procentuálně nejvyšší podíl (64,3 %) použití sledování osob a věcí na případy krádeží motorových vozidel. Úkony v souvislosti s ostatními krádežemi (21,2 %) a krádežemi věcí v objektech (14,5 %) jsou nasazovány ve výrazně nižší míře. Stejně jako u násilné trestné činnosti i u krádeží dochází k souběhu trestných činů v jedné trestní věci, a to jak v oblasti kategorie krádeží (často dochází k souběhu krádeží v objektech a ostatních krádeží), tak s dalšími třídami, zejména s krádežemi vloupáním, podvody, ostatní majetkovou trestnou činností a toxikománií.

10.2.3 Oblast trestných činů proti veřejnému zájmu

U tohoto druhu trestné činnosti byly úkony použity zejména na zločinné spolčení (183, tj. 30,0 %), padělání a pozměňování veřejné listiny (122, tj. 20,0 %), úplatkářství (117, tj.

19,1 %), převaděčství (111, tj. 18,2 %) a zneužívání pravomoci veřejného činitele (67 úkonů, tj. 11,0 %). Podíly ostatních trestných činů u tohoto typu kriminality nepřesahují 1 %. Je třeba doplnit, že zločinné spolčení je vždy vykazováno v souběhu s další trestnou činností.

Tab. 13. Trestné činy proti veřejnému zájmu [31]

zneužívání pravomoci veř. činitele	úplatkářství	maření výkonu úředního rozhodnutí	padělání a pozměňování veř. listiny	neopr. nakládání s os. údaji	převaděčství	ostatní TČ proti veř. zájmu	zločinné spolčení
67	117	3	122	2	111	6	183

10.3 Vyhodnocení sledování osob a věcí v souvislosti s organizovanou skupinou

Při analýze využívání úkonů sledování osob a věcí ve vazbě na druh trestného činu, pro který je vedeno trestní řízení, je nutno zohlednit i prvek organizované trestné činnosti. V případě spáchání trestného činu členy organizované skupiny nebo organizované zločinecké skupiny je zřejmé, že dopadení pachatelů bude, ve většině případů, složitým procesem. Za tímto účelem je pak zcela legitimní využití veškerých dostupných prostředků, které k odhalení pachatelů mohou vést – samozřejmě za předpokladu splnění všech legislativních podmínek.

Tab. 14. Organizovaná trestná činnost [31]

Celkem ČR	úkony s org. sk.	úkony s org. sk. v %	úkony bez org. sk.
4 026	1263	31,4	2763

10.4 Vyhodnocení efektivity sledování osob a věcí v rámci trestního řízení

Sledování osob a věcí bylo vyhodnoceno z hlediska efektivity každého jednotlivého úkonu s respektováním čtyř základních kategorií – přímý podíl pro trestní řízení, nepřímý podíl

pro trestní řízení, informace v trestním řízení nevyužity a neaktivní úkon. V případě přímého a nepřímého podílu často dochází k souběhu obojího.

Tab. 15. Efektivita využití [31]

počet úkonů celkem	pouze přímý podíl pro trestní řízení	pouze nepřímý podíl pro trestní řízení	souběh přímého a nepřímého podílu	informace v trestním řízení nevyužity	neaktivní úkon
4 026	2 606	3	481	437	499

Současně s přímým či nepřímým podílem vedlo 325 úkonů ke ztotožnění osoby, kdy realizováním úkonu byla ustanovena osoba, vůči níž byl úkon nasazen, a jejíž totožnost nebyla zadavateli při vyžadování úkonu prokazatelně známa.

Z celkového souhrnu, kdy byla úkonem osoba ztotožněna, se v 318 případech jednalo o potvrzení zájmu pro trestní řízení a v 7 případech naopak o zproštění zájmu pro trestní řízení.

Z hlediska stanovených základních kategorií efektivity vyplývá, že ze 76,8 % lze úkony označit jako efektivní, přičemž 64,7 % úkonů byl přiřazen pouze přímý podíl pro trestní řízení, 0,1 % pouze nepřímý podíl a u 11,9 % došlo k souběhu obojího. V 12,4 % byly úkony neaktivní nebo nebyly realizovány, a v 10,9 % získané informace nebyly v trestním řízení využity.

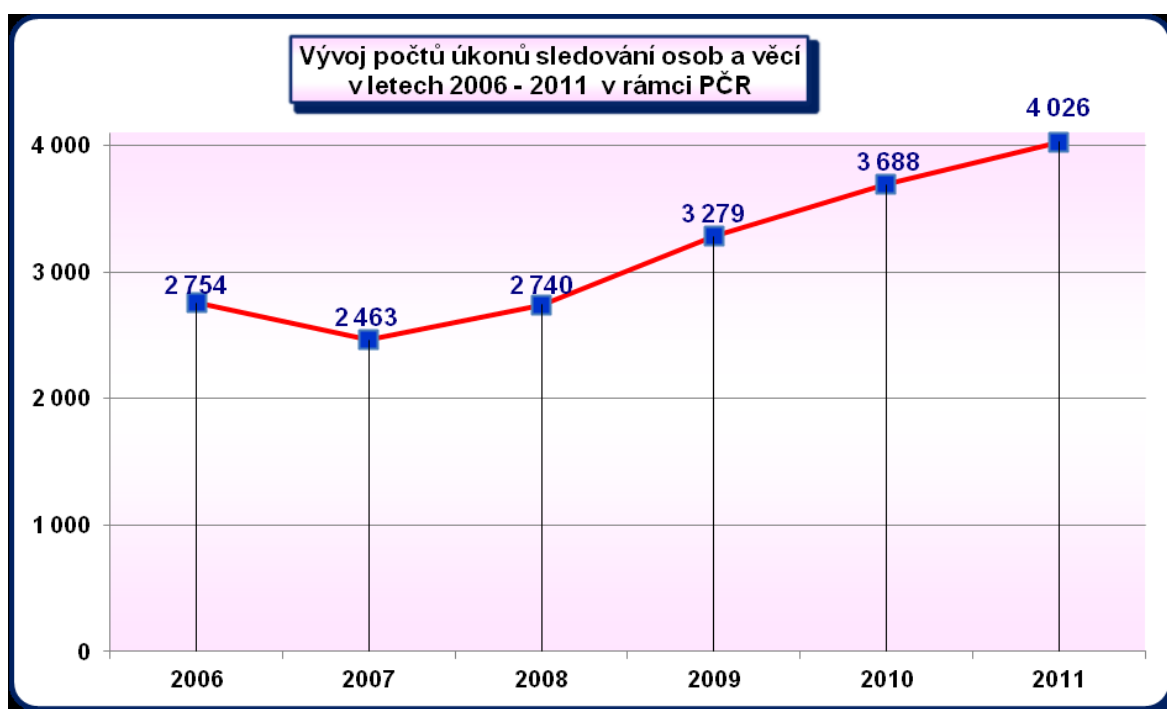
Následně je efektivita přímého podílu pro trestní řízení hodnocena dle dalších 4 kategorií. U nadpoloviční části efektivity přímého podílu byly získané informace kvalifikovány jako důležité pro taktiku a další průběh vyšetřování v rámci prováděného trestního řízení. Z 23 % vedly získané informace k zadržení pachatele, ve 4 % k odvrácení trestného činu a v 19,7 % mohly získané informace sloužit jako důkaz v prováděném trestním řízení. Stejně jako u odposlechů, dochází v jednotlivých kategoriích efektivity hodnocené jako přímý podíl pro trestní řízení k souběhu více kategorií.

Úkony, jimiž byly získány informace vyhodnocené jako nepřímý podíl pro trestní řízení, byly rozčleněny do dvou kategorií. Jedná se o novou trestnou činnost pachatele, do níž jsou zahrnuty případy, kdy byly získány informace o jiné trestné činnosti pachatele, která

původně nebyla předmětem prováděného trestního řízení. Zjištění jiné trestné činnosti třetích osob, které zpočátku nebyly předmětem prováděného trestního řízení, je registrováno v kategorii trestná činnost třetích osob. Z grafu je patrné, že úkony, jimiž byla zjištěna nová trestná činnost pachatele (50,5 %), zanedbatelně převažovaly nad úkony, pomocí nichž byla odhalena trestná činnost třetích osob (49,5 %).

Lze konstatovat, že v případě určování efektivity úkonů sledování osob a věcí je v minimální míře vykazován pouze nepřímý podíl pro trestní řízení. Ve většině případů (99,4 %) je nepřímý podíl vykazován v souběhu s podílem přímým.

10.5 Vývojové trendy v nasazování sledování osob a věcí

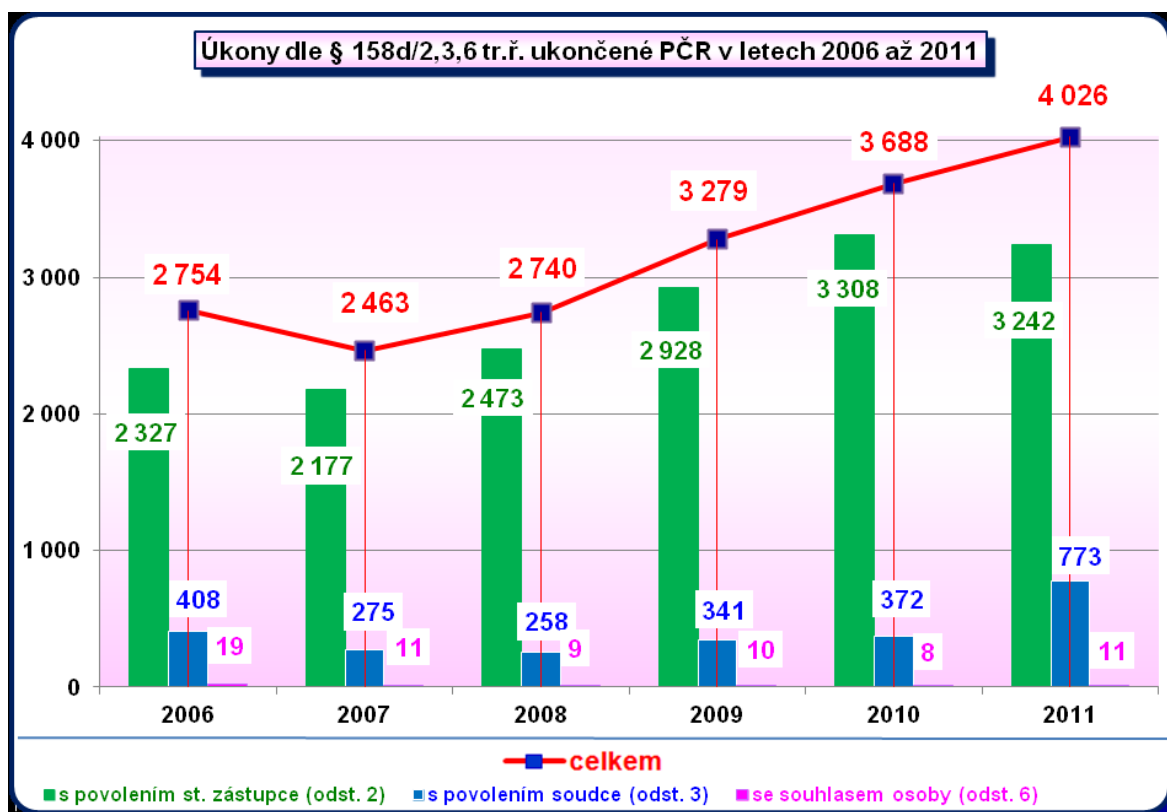
Obr. 12. Graf vývoje počtů úkonů sledování osob a věcí [31]

Během sledovaného období počty ukončených úkonů sledování osob a věcí, po mírném poklesu v roce 2007, od roku 2008 permanentně narůstají. Nejvyšší navýšení sledování osob a věcí bylo zaznamenáno v roce 2009 (539 úkonů, tj. 19,7 %).

V roce 2010 navýšení představovalo 409 úkonů (tj. 12,5 %), v roce 2011 zaznamenala vývojová křivka další nárůst, a to o 338 úkonů (tj. 9,2 %).

Vývoj v počtech sledování osob a věcí nasazovaných dle § 158d tr. ř. odstavců 2, 3 a 6 je nerovnoměrný. V roce 2011 byl u úkonů nasazených s povolením státního zástupce po tříletém vzrůstu zaznamenán úbytek. Opačný jev je patrný u sledování osob a věcí s

povolením soudce, od roku 2009 jejich počet stoupá, v roce 2011 byl nárůst velmi výrazný (o 401 úkonů, tj. 107,8 %). U sledování osob a věcí realizovaných se souhlasem osoby se jedná o velmi nízké počty, od roku 2007 se pohybují v rozmezí 8 až 11 úkonů (tj. 0,2 % až 0,4 % ze všech úkonů).[31]

Obr. 13. Graf ukončených úkonů ve sledovaném období [31]

Vývoj počtu a doby nasazených úkonů je ovlivněn zejména strukturou a charakterem vyšetřovaných trestných činů, možnostmi jejich objasňování, zejména nepravděpodobností získání potřebných informací a důkazů jiným, zákonným způsobem. V každém roce jsou meziroční početní výkyvy ovlivňovány konkrétně šetřenými případy.

10.5.1 Trendy v jednotlivých oblastech trestné činnosti

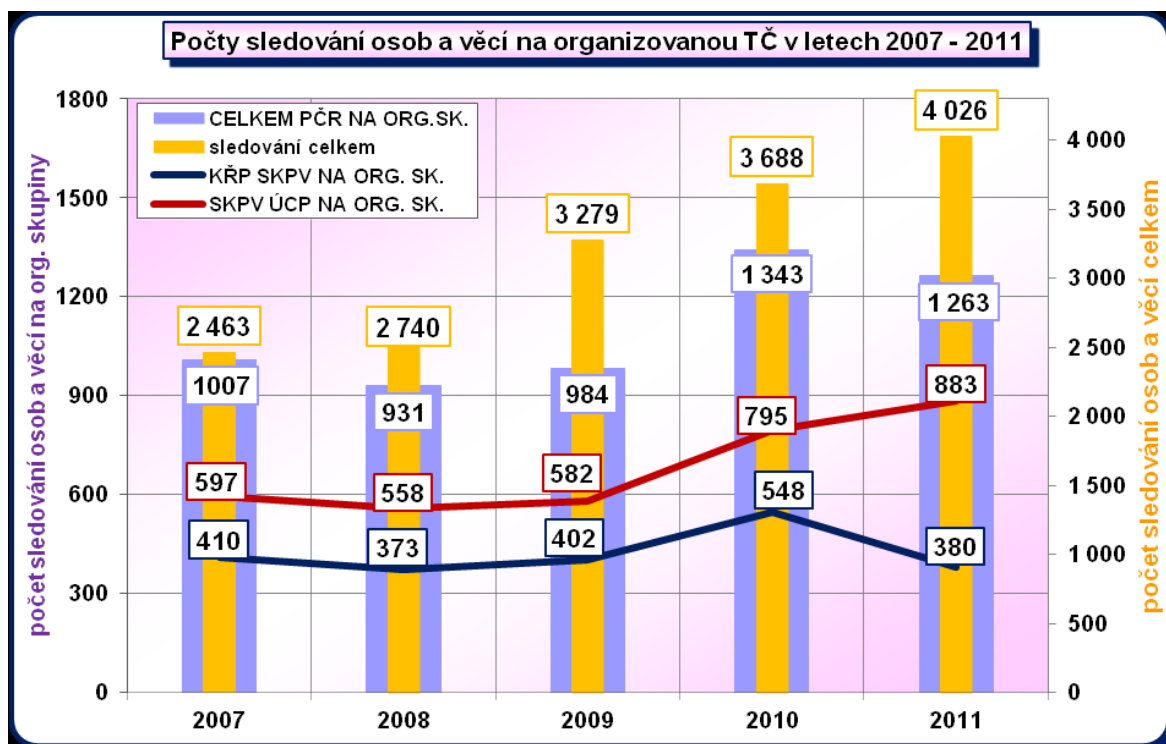
Z dlouhodobějšího hlediska je, stejně jako u odposlechů, patrný stoupající trend používání sledování osob a věcí na trestné činy v oblasti toxikománie a ostatní majetkové trestné činnosti. Zvyšuje se rovněž používání úkonů na mravnostní a obecně nebezpečnou trestnou činnost, a v roce 2011 též na trestnou činnost proti veřejnému zájmu, krádeže a při nižších počtech na trestnou činnost proti měně. V roce 2011 bylo na všechny jmenované druhy

trestné činnosti použito nejvíce úkonů od roku 2007. Naopak, výrazný pokles byl v roce 2011 zaregistrován u používání úkonů na extremismus. Příloha I. a II.

10.5.2 Trendy v oblasti organizované trestné činnosti

V oblasti vykazování úkonů sledování osob a věcí na organizovanou trestnou činnost byl v roce 2011 zaznamenán shodný vývoj s odposlechy, tedy přestože sledování osob a věcí se navýšilo (o 338 úkonů, tj. 9,2 %), množství registrovaných úkonů s prvkem organizovanosti kleslo (o 80 úkonů, tj. 6,0 %). Sledování osob a věcí na organizovanou trestnou činnost (o 88 úkonů, tj. 11,1 %) za útvary SKPV ÚCP nestačil vykompenzovat význačný úbytek (o 168 úkonů, tj. 30,7 %) u útvarů SKPV KŘP. Toto snížení bylo způsobeno zejména poklesem u SKPV KŘP kraje Vysočina o 205 úkonů, tj. 87,2 % (viz výše uvedený případ s počtem 202 úkonů).

Podle získaných údajů je z dlouhodobějšího hlediska evidentní pokles používání sledování osob a věcí na organizovanou trestnou činnost.[31]

Obr. 14. Vývoj použití v organizované trestné činnosti [31]

ZÁVĚR

Mým cílem v bakalářské práci bylo rozebrat vlivy působící na provádění sledování soukromým detektivem a Policií ČR. Práce více rozebírá podmínky a možnosti provádění sledování soukromým detektivem a Policie ČR sloužila pouze jako vybraný příklad z policejních orgánů činných v trestním řízení s uvedením jejich statistik ze sledování osob a věcí

V kapitole právních aspektů jsou uvedeny hlavní rozdíly obou subjektů, které výkon sledování upravují. Nejen podmínky pro výkon podnikání (služby) ale hlavně zákony upravující pravomoci pro provádění sledování. Soukromý detektiv nemá moc možností, kdy může oprávněně provádět sledování ale vyplňuje mezeru, kde policie sledování provádět nemůže. Jedná se zejména o oblasti práva obchodního, občanského, rodinného, pracovního, pojišťovnictví aj. ale také působí v správním a soudním řízení, kde mohou na žádost klienta obstarávat důkazy ve věci obhajoby. S obstaráváním důkazů souvisí kromě znalostí zákonů i znalosti kriminalistických technik.

Při využívání kriminalistických technik identifikace osob mají soukromé bezpečnostní služby oproti policejním orgánům značné omezení v provádění kriminalistických expertíz. Hlavním omezením jsou finanční prostředky a s tím související technické vybavení, nedisponováním specialistů a také nemožností přístupu a tvorby evidencí. Hlavní kriminalistická technika u sledování osob je portrétní identifikace a ta je výsledkem pouze profesionality zaměstnanců bez rozdílu, jestli se jedná o soukromé bezpečnostní služby nebo státní složku. U této techniky jsou nejdůležitější vlastnosti, schopnosti, kvalita smyslových orgánů a další faktory související s psychikou sledovatele.

Psychická a fyzická kvalita sledovatele je natolik důležitá, že je to jednou z podmínek pro přijetí do služebního poměru u Policie ČR, kromě dalších psychologických vyšetření při provádění náročných úkolů policie jako je sledování. Tuto podmínku soukromé bezpečnostní služby nemají a je to určitě chyba, která by se do budoucna měla řešit. Dříve tato podmínka byla vnesena do živnostenského zákona zákonem č. 274/2008 Sb. kde v §31a byl požadavek na zdravotní způsobilost včetně psychologického vyšetření. Psychologické vyšetření může nejen vybrat vhodné adepty pro kvalitu zpracování informací při práci sledovatele ale vytříbí hlavně osoby s vhodnými charakterovými vlastnosti pro práci u bezpečnostních složek.

Psychika a inteligence je důležitá i při práci s technikou užívanou při sledování. Záleží na dovednosti sledovatelů, jak techniku dokáží ovládat a využít v různých situacích. Vybavení technickými prostředky je jen otázkou financí, které limitují dostupnost pro soukromé detektivy. To za jakým účelem pak technika bude používána řeší zákony ale dostupnost není omezena. Kromě účelu použití řeší i některé zákony vlastní provoz přístroje, jako jsou radiokomunikační prostředky.

Využití technických prostředků v určitém prostředí sledovateli nebo jen organizací pohybu sledovatelů upravuje pak taktika sledování. Vliv na účelnost taktiky má sešranost pracovní skupiny a znalosti sledované osoby.

I přes veškeré znalosti taktiky, zákonů, technické vybavenosti jsem v příkladu sledování poukázal na zneužitelnost soukromého detektiva pro účely trestné činnosti. Detektiv byl najat soukromou osobou, která jej použila jako kontrasledování při jejím trestném jednání a dále byl využit k získání osobních údajů sledované osoby. Ve zneužitelnosti služeb soukromého detektiva vidím vážný problém. Detektiv nemusí vědět jakou roli hraje při zadání zakázky klientem a stává se pouze jeho nástrojem! Věřím, že většina soukromých detektivů se řídí etickým kodexem České komory detektivních služeb a snaží se o zvyšování uznání, image a respektu své profese ale výše uvedenému zneužití nezabrání. Mnoho soukromých detektivů by si přálo pro svoji činnost získat více pravomocí například v možnosti získávání a schraňování osobních informací chráněných zák. 101/2000Sb ale nedomnívám se, že je to správné řešení s ohledem na výše popsany problém. Stále se jedná o soukromou službu prováděnou za úplaty, tedy kdo má peníze by měl i informační výhody před tím kdo peníze nemá nebo netuší, že někdo o něm informace získává. Soukromý detektiv určitě nechce být zneužíván a v naprosté většině případů je přínosem v objasnění nejen soudních pří, do kterých přispívá získanými důkazy. Přispívá i důkazy, které byly získány neoprávněně, a které soudce jako důkazy uznal v případě, že chránily vyšší právní zájem než který porušovaly. A proto i z tohoto důvodu bych soukromým detektivům pravomoci nepřidával.

S přibývajícím nárůstem (lepším odkrýváním) trestné činnosti ve státním aparátu bych přijal, aby detektiv zastával tzv. veřejnou kontrolu. Aby kontroloval výkonnou moc státu jako je např. činnost policie, vlády, územní samosprávy orgánů státu a všech veřejně činných osob ale nikoliv na úkor možného zneužití práv „běžného“ občana. Pro takovouto veřejně prospěšnou kontrolu by soukromý detektiv mohl získat i více pravomocí za

předpokladu, že se zpřísní podmínky udělování koncesí pro výkon služby soukromých detektivů. Zpřísnění spatřuji v ujednocení (standardizace) prokázání odborné a zdravotní způsobilosti na základě, které by byla udělována - licence detektiva - s možností odebrání při pochybení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] VICHLENDÁ, Milan, Kriminalistika,, Střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o., Karviná 2011
- [2] BRABEC, František, Soukromé detektivní služby, EUROUNION s.r.o.,Praha 1995, ISBN 80-85858-16-9
- [3] KOHOUTKA, Rudolfa, Psychologie, Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz>
- [4] ŘÍČAN,Pavel, Psychologie, , vyd. 3., Praha Portál 2009, ISBN 978-80-7367-60-8
- [5] FACETTE, Identifikace osob systém FACETTE, Dostupné z : <http://www.facette.de/>
- [6] Policie ČR, Dostupné z: <http://www.policie.cz/>
- [7] STRAUS, Jiří, Zkušenosti ze znalecké praxe ve forenzní biomechanice, katedra kriminalistiky Policejní akademie ČR Praha, Dostupné z <http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=33890&doctype=ART>
- [8] Wikipedia, Objektiv, Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Objektiv>
- [9] Kento-tokina, Zrcadlový objektiv, Dostupné z: <http://www.kenko-tokina.co.jp>
- [10] Nikon, Fotoaparát, Dostupné z: <http://www.nikon.cz>
- [11] Spionshop, Speciální zařízení, Dostupné z: <http://www.spionshop.cz/specialnizarizeni.htm>
- [12] LAUCKÝ,Vladimír, Speciální bezpečnostní technologie, Fakulta aplikované informatiky, UTB ve Zlíně, rok vydání 2009, ISBN 978-80-7318-762-0
- [13] Elektroakustika, Tesla AMC 360, Dostupné z: http://www.elektroakustika.cz/tesla_amc360.html
- [14] RCD Radiokomunikace, Rádiový systém Spora, Dostupné z <http://www.rcd.cz/en/solutions-spora.html>
- [15] BRABEC, František,, Prezentace - Technologie nestátního zpravodajství, 2007

- [16] Svět garáží, Statistika prodeje aut, rok 2012, Dostupné z <http://www.svet-garazi.cz/clanky/158/detail/nejprodavanejsi-auta-v-roce-2012-nejlepe-si-vedly-skodovky-nasleduji-volkswageny-a-hyundai>
- [17] Wikipedia, Black Hornet, Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Black_Hornet_Nano_Helicopter_UAV.jpg
- [18] Wikipedia, Noktovizory, Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Noktovizor>
- [19] Česká republika, zák.č.141/1961 Sb. trestní řád, ve znění pozdějších novel
- [20] BRABEC, František, Presentace – Detektivní formy a metody, 2007
- [21] Česká republika, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů
- [22] Česká republika, nařízení vlády č. 278/2008 o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění nařízení vlády č. 288/2010 Sb. a nařízení vlády č. 368/2012 Sb.
- [23] CKDS – Česká komora detektivních služeb, Porovnání oboru v zemích EU a ČR, Dostupné z <http://www.ckds.cz/index.php?nid=3729&lid=cs&oid=458886>
- [24] Česká republika, zákon č. 273/2008 o Policii ČR
- [25] BRABEC, František, Presentace – Další právní aspekty detektivní činnosti, 2007
- [26] Česká republika, zák.č. 240/1993 Sb. občanský soudní řád, ve znění změn a doplňků
- [27] Česká republika, zákon č. 40 / 1964, občanský zákoník, ve znění změn a doplňků
- [28] Česká republika, zákon č. 2/1993, listina základních práv a svobod
- [29] Policie ČR, Podmínky přijetí do služebního poměru, Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/podminky-prijeti-do-sluzebniho-pomeru.aspx>
- [30] Česká republika, zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník
- [31] Policie ČR, Analýza odposlechů a záznamů tel. Provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2011 (příloha k č.s. PPR - 2261 - 12/ČS - 2012 – 0019 TA)
- [32] Ústavní soud – ústavní nálezy - II. ÚS 143/2006 z 20.10.2011

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CCD	Charge-Coupled Device.
ASA	American Standards Association
CMOS	Complementary Metal–Oxide–Semiconductor
ISO	International Organization for Standardization
SBS	Soukromé bezpečnostní služby
WAD	World association of detectives
IKD	International kommission der detektiv verbande
CSL	Computerized Serech Laboratory
DNA	Deoxyribonukleová kyselina
A/D	Analogovo/Digitální
TČ	Trestný čin
IBM	International Business Machines
AVI	Audio Video Interleave
JPEG	Joint Photographic Expert Group
ČR	Česká republika
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
KŘP	Krajské ředitelství Praha
LZPS	Listina základních práv a svobod
ÚS	Ústavní soud
PMR	Personal Mobile Radio
PTT	Push To Talk
GPS	Global Positioning System

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obr. 1. Systém FACETTE[5]	43
Obr. 2 Audioexpertíza Kriminalistický ústav Praha[6]	46
Obr. 3. Zrcadlový objektiv Kenko-Tokina 400 mm f/8[9]	52
Obr. 4. Ohnisková vzdálenost a zorný úhel[8]	53
Obr. 5 - Nikon D7100[10]	57
Obr. 6 - kamkordér ve tvaru dálkového ovladače[11]	58
Obr. 7 - TESLA AMC 360[13].....	60
Obr. 8 - komunikační systém Spora[14]	62
Obr. 9 - Přehledová rešerše vztahů osob a firem	64
Obr. 10- Black hornet nano[17].....	65
Obr. 11 - obraz z noktovizoru[18]	67
Obr. 12. Graf vývoje počtů úkonů sledování osob a věcí [31]	86
Obr. 13. Graf ukončených úkonů ve sledovaném období [31]	87
Obr. 14. Vývoj použití v organizované trestné činnosti [31].....	88

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Podmínky vzniku živnosti [21].....	20
Tab. 2. Porovnání čipů CCD a CMOS.....	56
Tab. 3. Vybrané parametry Nikon D7100[10]	57
Tab. 4. Použití video dokumentace.....	58
Tab. 5. Technické parametry systému Spora[14].....	62
Tab. 6. Nejprodávanější modely aut roku 2012[16]	64
Tab. 7. Průběh sledování.....	71
Tab. 8. Sledování osob a věcí – souhrn úkonů [31].....	81
Tab. 9. Sledování osob a věcí - souhrn typu spisů [31]	81
Tab. 10. Druhy trestné činnosti [31]	82
Tab. 11. Násilná trestná činnost [31]	83
Tab. 12. Trestné činy krádeže [31]	83
Tab. 13. Trestné činy proti veřejnému zájmu [31].....	84
Tab. 14. Organizovaná trestná činnost [31]	84
Tab. 15. Efektivita využití [31].....	85

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Úkony dle § 158d/ 2,3,6 tr.ř. podle kriminality v roce 2011[31]
- P II Sledování osob a věcí na vybrané druhy TČ[31]
- P III Příkazní smlouva podle §724 -§732 zákona č. 40/1964Sb, občanský zákoník[27]
- P IV Nález Ústavního soudu[32]

PŘÍLOHA P I: ÚKONY DLE § 158D/ 2,3,6 TR.Ř. PODLE KRIMINALITY V ROCE 2011[31]

Úkony dle § 158d/ 2,3,6 tr.ř. podle kriminality v roce 2011	2007	2008	2009	2010	2011
A Násilná TČ	674	724	914	814	637
B Mravnostní TČ	43	91	47	51	129
D Krádeže vloupáním	487	480	528	803	690
E Krádeže	513	538	481	449	557
F Podvody	130	137	183	245	224
G Ostatní majetková TČ	264	151	159	256	363
H TČ proti hospodářské soustavě	19	23	20	10	16
I TČ proti hospodářské kázi	38	3	12	15	20
J TČ proti měně	85	41	94	59	102
K Daňová TČ	63	49	104	334	183
M Poruš. nehmot. práv a nekalá soutěž	4	5	2	204	25
N TČ proti veřejnému zájmu	212	168	266	233	436
O Obecně nebezpečná TČ	186	73	85	120	147
P TČ na mládeži		9	7	3	2
T Toxikománie	526	632	648	758	1 105
X Extremismus	23	16	34	20	0
CELKEM ÚKONŮ	2 463	2 740	3 279	3 688	4 026

PŘÍLOHA P II: SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ NA VYBRANÉ DRUHY TČ A SKPV[31]

Sledování osob a věcí na vybrané druhy TČ	PČR SKPV	2007	2008	2009	2010	2011
A Násilná TČ	KŘP	397	371	555	473	381
	ÚCP	277	353	359	341	256
B Mravnostní TČ	KŘP	10	36	46	24	58
	ÚCP	33	55	1	27	71
G Ostatní majetková TČ	KŘP	225	146	146	170	295
	ÚCP	39	5	13	86	68
K Daňová TČ	KŘP	5	8	23	233	30
	ÚCP	58	41	81	101	153
N TČ proti veřejnému zájmu	KŘP	31	40	37	23	32
	ÚCP	181	128	229	210	404
T Toxikománie	KŘP	276	322	356	355	614
	ÚCP	250	310	292	403	491

**PŘÍLOHA P III: PŘÍKAZNÍ SMLOUVA PODLE §724 -§732 ZÁKONA Č. 40/1964SB,
OBČANSKÝ ZÁKONÍK**

Příkazní smlouva - vzor

Firma, soukromá osoba

se sídlem: (případně bydliště)

IČO :, DIČ:

zastoupená

(dále jen "příkazce")

a

..... (jméno + příjmení)

bytem

datum narození :

.....

bankovní spojení :

(dále jen "příkazník")

uzavírají podle ustanovení § 724 a násl. občanského zákoníku tuto

příkazní smlouvu

Čl. I

Příkazník se zavazuje provést pro příkazce tuto činnost:

Čl. II

1. Příkazník je povinen

- a) sjednanou činnost provádět podle svých schopností a znalostí,
- b) sjednanou činnost provádět osobně, na svou zodpovědnost a svým jménem
- c) podat příkazníkovi zprávu o plnění příkazu, a to ústně

2. Příkazce je povinen

- a) vyplatit příkazníkovi sjednanou odměnu dle čl. III této smlouvy,
- b) poskytnout příkazníkovi informace potřebné k provádění sjednané činnosti,
- c) příkazce je povinen, není-li jinak dohodnuto, poskytnout příkazníkovi předem na jeho žádost přiměřené prostředky nezbytné ke splnění příkazu a nahradit příkazníkovi potřebné a užitečné náklady vynaložené při provádění příkazu

Čl. III

Za provedení sjednané činnosti přísluší příkazníkovi sjednaná odměna ve výši Kč. Tato částka bude vyplacena, vždy po předložení soupisu provedených prací.

Čl. IV

1. Tato smlouva zanikne

- a) odvoláním příkazce,
- b) výpovědí příkazníka.

2. Odvoláním tato smlouva zanikne dnem následujícím po doručení odvolání příkazníkovi. Příkazník je po odvolání povinen ještě učinit vše, co nesnese odkladu, aby příkazce neutrpěl újmu.

3. Příkazník může tuto smlouvu vypovědět. Výpovědní lhůta činí 1 měsíc a počíná běžet dnem následujícím po doručení výpovědi.

Čl. V

1. Tato smlouva se uzavírá

na dobu určitou od do

2. Právní vztahy z této smlouvy vyplývající se řídí příslušnými ustanoveními občanského zákoníku.

3. Tato smlouva se vyhotovuje ve dvou stejnopisech, z nichž po jednom obdrží každá ze smluvních stran.

4. Tato smlouva nabývá účinnosti dnem podpisu smluvními stranami.

Ve dne:

Příkazce:

Příkazník:

PŘÍLOHA P IV: NÁLEZ ÚSTAVNÍHO SOUDU[32]

II.ÚS 143/06 ze dne 20. 10. 2011

Česká republika USNESENÍ Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Jiřího Nkodyma a soudců Dagmar Lastovecké a Stanislava Balíka ve věci ústavní stížnosti stěžovatele MUDr. J. S., zastoupeného JUDr. Milanem Staňkem, advokátem se sídlem Kuřimská 42, Brno, proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 1. 8. 2005, sp. zn. 3 T 13/2005 a proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 12. 2005, sp. zn. 4 To 494/2005, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

Ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví citovaných rozhodnutí, a to pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 13 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), jakož i čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Jak Ústavní soud zjistil, stěžovatel byl napadeným rozsudkem městského soudu uznán vinným trestným činem vydírání podle ust. § 235 odst. 1, 2 písm. d) tr. zákona ve stadiu pokusu podle ust. § 8 odst. 1 tr. zákona, kterého se podle skutkového zjištění soudu prvního stupně dopustil tak, že od poloviny března roku 2004 vymáhal po poškozeném M. M. jeho údajný dluh vůči P. Ř., u kterého byl dříve poškozený zaměstnán, ve výši kolem milionu korun, a to v kanceláři firmy P. Ř. a častými výhrůžnými telefonáty. Pod výhrůžkami poškozený podepsal stěžovateli směnku na částku 1.200.000,- Kč. Výhrůžkami žádal po poškozeném jako ručitele směnky M. B., které rovněž telefonicky vyhrožoval proto ona směnku, dříve podepsanou poškozeným, jako ručitel podepsala. Poté stěžovatel žádal po poškozeném notářským zápisem uznat dluh ve výši 1.300.000,- Kč, což poškozený odmítal. Dne 22. 4. 2004 navštívil poškozeného v jeho kanceláři, kde mu opět vyhrožoval likvidací, zničením života, nedostudováním jeho přítelkyně a dalšími výhrůžkami. Pod tímto nátlakem poškozený téhož dne v kanceláři notářky JUDr. J. Č. podepsal notářský zápis o uznání závazku ve výši 1.300.000,- Kč se svolením k vykonatelnosti dne 1. 6. 2004. Na základě notářského zápisu stěžovatel navrhl nařízení výkonu rozhodnutí proti poškozenému, exekuce byla dne 21. 6. 2004 Městským soudem v Brně nařízena, nicméně z důvodu insolventnosti poškozeného jeho majetku nebyla dosud způsobena žádná újma. Stěžovateli byl uložen trest odnětí svobody v trvání dvou roků, výkon trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou roků. Odvolání stěžovatele bylo napadeným rozsudkem krajského soudu podle ust. § 256 tr. řádu, zamítnuto.

Na výzvu Ústavního soudu se vyjádřil k ústavní stížnosti Městský soud v Brně. V souvislosti s použitelností jako důkazu zvukové nahrávky, proti čemuž brojí stěžovatel, odkázal na závěry svého rozsudku (str. 7) a usnesení soudu druhého stupně (str. 2). Stěžovatel několikrát zmiňuje obsah nahrávky jako "odposlech", což je však zavádějící. Jeho povolení a provedení v trestním řízení jako důkazu upravuje výslovně ustanovení § 88 tr. řádu, které rozvádí čl. 13 Listiny. Jiná situace by nastala, pokud by nahrávka byla povolena na základě rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení. Možnost takového rozhodnutí trestní řád nezná. Upravuje přezkoumatelná rozhodnutí jen v souvislosti se zásahem do ústavně zaručené nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství, zpráv podávaných telefonem apod., jejichž prolomení je možné jen na základě zákona. Tedy zejména ust. § 82-88, § 158a)-e) tr. řádu aj. Ústní hovor a slovní vyjádření je projevem svobodného vyjádření jedince a jeho monitorování či uchování záznamu o něm není nijak ústavně chráněno a není zásahem do soukromé sféry občana. Ad absurdum by pak nebylo možno využít ani důkaz zachycující na jakémkoli záznamovém zařízení např. projevy pachatelů trestných činů v podobě propagace hnutí specifikovaných v § 260 tr. zákona na veřejných prostranstvích či u dalších verbálních trestných činů v podobě výhrůžek, výtržnictví, stejně jako u velké řady dalších. Ke tlumočení takových projevů jsou

využívány i svědecké výpovědi osob, které projevy druhých osob slyšely i bez vědomí těch, kteří je ventilovali. Obdobně jako v posuzovaném případě, kde poškozený popsal výhrůžky stěžovatele, které si nahrál bez jeho vědomí. Proto soud ve svém rozsudku uvedl, že zvuková nahrávka mu posloužila jen jako podpůrný důkaz k prokázání skutkového stavu. Jiná situace může nastat pouze, když skryté operativní prostředky použijí orgány státní moci způsobem, kterým obcházejí zákon a vyhnou se tak přísnějším podmínkám v ustanoveních trestního řádu shora naznačených. Samotný důvod nevyslechnutí svědkyně K., na kterou odkazuje stěžovatel, soud vysvětlil na str. 7 rozsudku, neboť konkrétní finanční solventnost stěžovatele považuje za irelevantní.

Na výzvu Ústavního soudu se vyjádřil k ústavní stížnosti Krajský soud v Brně, avšak pouze uvedl, že s argumenty uvedené v ústavní stížnosti se soud prvního stupně i odvolací soud vypořádal.

Krajské státní zastupitelství v Brně ve vyjádření k ústavní stížnosti odkázalo na judikaturu Nejvyššího soudu týkající se použití zvukového záznamu v trestním řízení pořízeného soukromou osobou i bez souhlasu ostatních účastníků takového jednání a vyjádřilo přesvědčení, že napadené rozhodnutí Krajského soudu v Brně je s ní souladné.

Ústavní soud po přezkoumání obou napadených rozhodnutí obecných soudů s přihlédnutím k argumentaci uvedené v ústavní stížnosti dospěl k závěru, že ústavní stížnost je třeba posoudit jako zjevně neopodstatněnou.

Ústavní soud představuje soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy ČR). Není obecným soudem dalšího stupně, není součástí obecných soudů, jimž není ani instancně nadřazen. Ústavní soud není běžnou další instancí v systému všeobecného soudnictví, neposuzuje celkovou zákonnost vydaných rozhodnutí, ani nenahrazuje hodnocení důkazů svým vlastním hodnocením. Nezabývá se eventuálním porušením běžných práv fyzických osob, pokud takové porušení současně neznamená porušení základního práva nebo svobody zaručené ústavním zákonem. Zabývá se správností hodnocení důkazů obecnými soudy pouze tehdy, zjistí-li, že v řízení před nimi byly porušeny ústavní procesní principy, zejména pak tzv. právo na spravedlivý proces.

Podle článku 90 Ústavy jen soud, který je součástí obecných soudů, rozhoduje o otázce viny a trestu, hodnotí důkazy podle svého volného uvážení a v rámci stanoveném trestním řádem, přičemž zásada volného hodnocení důkazů je jedním z principů nezávislosti soudu. Pokud soud při svém rozhodnutí respektuje podmínky stanovené v ustanovení § 125 tr. řádu a uvede, o které důkazy svá skutková zjištění opřel, jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, není v pravomoci Ústavního soudu toto hodnocení posuzovat, a to ani tehdy, kdyby s ním nesouhlasil. Pouze v případě, kdyby právní závěry soudu byly v extrémním nesouladu s učiněnými skutkovými zjištěními anebo by z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývaly, bylo by nutné takové rozhodnutí považovat za vydané v rozporu s ústavně zaručeným právem na spravedlivý proces.

V projednávané věci tento extrémní nesoulad Ústavní soud neshledal. V rámci provedení dokazování soud vyložil, na základě kterých provedených důkazů dospěl k rozhodnutí o vině stěžovatele a jakými úvahami se při jejich hodnocení řídil. Účelem dokazování je zjistit skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí soudu. Soud rozhoduje o tom, jakými důkazními prostředky bude objasňovat určitou okolnost, která je důležitá pro zjištění skutkového stavu, a shromážděné důkazy hodnotí podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Co do provedení dokazování v řízení vedeném před obecnými soudy platí, že Ústavní soud není povolán přehodnocovat důkazy, které obecné soudy v trestním řízení provedly; je toliko povinen posoudit, zda dokazování bylo provedeno způsobem souladným s těmi zásadami trestního práva procesního, jež mají ústavněprávní relevanci jako součást práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu. Při určení náležitého rozsahu prováděného dokazování v trestních věcech obecné soudy vycházejí zejména z tzv. zásady materiální pravdy; z jejího vymezení v § 2 odst. 5 tr. řádu též plyne, že rozsah dokazování nemůže být bezbřehý, soud nemusí vyhovět všem důkazním návrhům stran, a je limitován rozsahem "nezbytným pro rozhodnutí". Soudy přitom musí dbát zásady vyhledávací a objasňovat všechny okolnosti případu, jež jsou podstatné.

Stěžovatel zpochybňuje, že byl uznán vinným na základě bez jeho vědomí a souhlasu tajně pořízené

magnetofonové nahrávky jeho rozhovoru s poškozeným M. M., která byla pořízena a následně i použita bez jeho souhlasu v trestním řízení jako důkaz usvědčující. Jedná se o rozhovor ze dne 22. 4. 2004, který byl zaznamenán pomocí nahrávacího zařízení instalovaným na tělo poškozeného svědkem H.

Jak z rozsudku soudu I. stupně, tak i z usnesení soudu odvolacího však vyplývá, že uvedená a stěžovatelem rozporovaná nahrávka nebyla v dané věci jediným usvědčujícím důkazem. Stěžovatel byl primárně usvědčován výpovědí svědka, v daném případě poškozeného M. M. a výpovědí jeho přítelkyně, jež se měla stát rovněž objektem výhrůžek ze strany stěžovatele. Také další nepřímé důkazy (např. výpověď svědka H., soukromého detektiva) podporovaly výpověď poškozeného, stejně jako sporná magnetofonová nahrávka. Ústavní soud konstatuje, že se obecné soudy v dané věci její přípustností coby důkazu zabývaly dostatečným způsobem s ohledem na to, že, jak již bylo řečeno, nebyla jediným proti stěžovateli stojícím důkazem.

Vzhledem k tomu, že stěžovatel v ústavní stížnosti argumentuje zejména nepřípustností této nahrávky jako důkazu pro trestní řízení, považuje Ústavní soud za nutné se k této otázce v krátkosti a poněkud obecněji vyjádřit.

Podle ust. § 12 odst. 1 obč. zák. platí, že "Písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením.". Dle odst. 2 téhož paragrafu "Svolení není třeba, použijí-li se písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky nebo obrazové a zvukové záznamy k účelům úředním na základě zákona." Magnetofonový záznam hovoru fyzických osob je zvukový záznam projevů osobní povahy hovořících osob a jako takový může být proto použit zásadně jen se svolením fyzické osoby, která byla účastníkem tohoto hovoru; výjimku - z hlediska pohledu posuzované věci - tvoří právě zákonná úřední licence dle ust. § 12 odst. 2 obč. zák.

V dané věci se tak jednalo o otázku možnosti použití zvukového záznamu fyzických osob pořízeného soukromou osobou (osobou poškozenou) v trestním řízení, tedy o otázku možnosti provedení takového důkazního prostředku v trestním řízení a opření vlastních rozhodovacích důvodů o z něj získaných poznatků, tj. o takový důkaz, přičemž stěžovatelem, který byl účastníkem zaznamenaného hovoru, nebylo k jeho užití dáno svolení.

Obdobou problematikou, byť se dotýkala skrytého nahrávání telefonního rozhovoru, se zabýval Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 191/05, kde mj. konstatoval, že "Za projev úřední licence však nelze považovat každé řízení nebo jednání před soudem či jiným orgánem státu, ale jen případy, které výslovně upravuje zákon. Takovým zákonem je zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, který v této souvislosti upravuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu v trestním řízení. Občanskoprávní předpisy nic takového nestanoví. Magnetofonový záznam telefonického hovoru fyzických osob je záznam projevů osobní povahy hovořících osob a takový záznam může proto být použit pouze (i jako důkaz v občanském soudním řízení) zásadně jen se svolením fyzické osoby, která byla účastníkem tohoto hovoru". Ústavní soud se zde odvolal na nálezy sp. zn. II. ÚS 502/2000 (www.judikatura.cz), v němž byla vyslovena obecná teze, že "soukromí každého člověka je hodno ochrany ve smyslu čl. 13 Listiny základních práv a svobod nejen ve vztahu k vlastnímu obsahu zpráv podávaných telefonem, ale i ve vztahu k údajům o volaných číslech, datu a čase hovoru, době jeho trvání, v případě mobilní telefonie o základových stanicích zajišťujících hovor. Tyto údaje jsou nedílnou součástí komunikace uskutečněné prostřednictvím telefonu. Jestliže ústavní pořádek České republiky připouští průlom této ochrany, děje se tak pouze a výlučně v zájmu ochrany demokratické společnosti, případně v zájmu ústavně zaručených základních práv a svobod jiných; sem spadá především nezbytnost daná obecným zájmem na ochraně společnosti před trestnými činy a na tom, aby takové činy byly zjištěny a potrestány. V posuzovaném případě se o takový zájem na ochraně demokratické společnosti před trestnými činy nejedná. Je proto třeba posoudit, zda jde v souzené věci o zásah v zájmu ústavně zaručených základních práv a svobod jiných osob a zda tento zájem převažuje nad zájmem na ochraně tajemství dopravovaných zpráv"

Podobně je třeba nazírat i na nyní projednávanou problematiku skryté nahrávky soukromého rozhovoru mezi stěžovatelem a poškozeným.

Zásadně nelze s ohledem na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř. vyloučit možnost, aby byl k důkazu použit i zvukový záznam, který byl pořízen soukromou osobou bez souhlasu osob, jejichž hlas je zaznamenán. Ustanovení § 88 tr. ř. se zde neuplatní, a to ani analogicky. Přípustnost takového důkazu je ovšem nezbytné

vždy posuzovat též s ohledem na respektování práva na soukromí zakotveného v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí ve smyslu čl. 7 a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Obdobně se k uvedené problematice vyjádřil i Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 5 Tdo 459/2007. Za významnou okolnost je v takových případech nutno považovat především to, zda důkaz v podobě tohoto zvukového záznamu stojí v konkrétní věci osamocen v rámci hodnocení otázky viny pachatele, anebo zda má soud k dispozici jiné důkazy, které významným způsobem nasvědčují důvodnosti obvinění a s nimiž je zvukový záznam v obsahové shodě.

Ústavní soud zastává názor, že je především nutno striktně rozlišovat, zda magnetofonový záznam rozhovoru byl pořízen státem (orgány činnými v trestním řízení) nebo jinou soukromou osobou. Hlasový projev konkrétní osoby neurčený pro veřejnost je osobním projevem požívajícím ochrany soukromí podle čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny, resp. podle čl. 17 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, i ochrany osobnosti podle § 12 odst. 1 obč. zák. Jeho pořízení bez souhlasu osoby, o jejíž projev jde, orgány činnými v trestním řízení pro účely důkazního řízení, je proto možné jedině na základě zákona a postupem, který je upraven trestním řádem (§ 158d odst. 2 popřípadě odst. 3 tr. řádu). Pokud tomu tak není, jedná se o důkaz v trestním řízení nepřijatelný.

Jde-li však o bez účasti státu pořízený záznam hlasového projevu druhé osoby bez jejího vědomí, posouzení otázky, zda je či není v daném případě použitelný jako důkaz v trestním řízení, bude vždy věcí konkrétního trestního řízení a situace, za níž má být uvedená informace užita. I když z povahy takto získané informace vyplývá, že tímto způsobem získaný záznam nemůže být a priori vyloučen jako důkaz v trestním řízení (podle obecného pravidla, podle něhož v rámci trestního řízení lze použít každou skutečnost jako důkaz - § 89 odst. 2 tr. řádu, a proto, že tu nebylo porušeno žádné z pravidel pro získávání důkazů ze strany státu), může jím být jen za podmínky, že zásah do soukromí je odůvodnitelný převažujícím zájmem na straně toho, kdo informaci popsáním způsobem opatřil a následně použil.

Základním kritériem, které by mělo v konečném důsledku vést k rozhodnutí o použitelnosti či nepoužitelnosti takto opatřené informace jako důkazu v příslušném řízení, bude poměrování chráněných práv a zájmů, které se v této soukromé sféře střetávají, a kde se stát stává arbitrem (zpravidla prostřednictvím soudu) rozhodujícím o tom, který z těchto zájmů bude v daném konkrétním střetu převažujícím, přičemž hodnocení použitelnosti či nepoužitelnosti takto opatřené (a státu tím či oním způsobem předložené, předané) informace se bude provádět podle norem procesních, které však jen vymezují pravidla pro to, jak zjistit náležitým způsobem skutkový stav a nalézt "materiální" právo, tedy rozhodnout o vlastním předmětu sporu. Kromě okolností, za nichž byla taková nahrávka pořízena, proto bude mít rozhodující význam pro konečné posouzení věci i význam posuzovaného zájmu, který je předmětem vlastního řízení, a možnosti, které měl účastník, uplatňující tuto informaci, k dispozici k tomu, aby získal uvedené informace jiným způsobem, než za cenu porušení soukromí druhé osoby.

Střetává se tu zájem na ochraně osobnosti toho, jehož projev je bez jeho souhlasu zachycován, se zájmem na ochraně toho, kdo tento projev zachycuje (a posléze použije). Do jaké míry je který z nich v dané konkrétní situaci převažující, do jaké míry může převažovat zájem u toho, kdo nahrávku pořizuje, na ochraně vlastní osoby i vlastní osobnosti (např. před pomluvou, nedůvodným podáním trestního oznámení, vyhrožováním apod.) nad právem na ochranu osobnosti u druhého účastníka rozhovoru, je obtížné, ne-li vůbec nemožné, v obecné rovině řešit, a proto je třeba nechat tuto otázku v každém jednotlivém případě na zvážení obecnému soudu. Nelze tedy učinit paušální závěr, že ústavně zaručené právo na ochranu soukromí jedné osoby má vždy a za všech okolností přednost před jiným ústavně zaručeným právem druhé osoby, a to zvláště v situaci, kdy se ho dovolává ten, který přímo tímto "chráněným právem" páchal trestný čin. Jinými slovy, je třeba zvážit, do jaké míry může být slovní projev předmětem ústavní ochrany, pokud jím je páchan verbální trestný čin.

Je na obecném soudu, aby posoudil, do jaké míry je nahrávka využitelná, a to nejen z hlediska jejího obsahu, ale také - a to především - z pohledu obecných principů, které musí být v rámci trestního řízení dodrženy. Přitom musí přihlížet i k okolnostem, za nichž došlo k zachycení hlasového projevu, a nepochybně též zohlednit fakt, pokud by zjevně došlo při takovém postupu k porušení zákona - např. pokud by bylo shledáno, že šlo zjevnou provokací k protiprávnímu chování, o nahrávku záměrně upravovanou, o použití skrytě nahraného projevu osoby (která se posléze stala obviněným) v její neprospěch, tedy za situace, kterou by bylo možno označit za donucování k doznání nebo za obcházení zákona, nebo že by byly použity takto

získané informace od osoby, které jinak zákon přiznává právo nevypovídat a která v průběhu řádného procesu toto právo ohledně takto získaných informací využila, atd.

V projednávané věci se oba obecné soudy shodly na tom, že je možno předmětnou nahrávku v trestním řízení použít jako důkaz podpůrný, neboť zpochybňovaný zvukový záznam nebyl stěžejním důkazem, neboť ostatními provedenými důkazy byla vina stěžovatele bez důvodných pochybností prokázána.

Také další námitka stěžovatele, že nebyla vyslechnuta jím navrhovaná svědkyně K., není důvodná. Tímto navrženým důkazem se zabýval již soud nalézací, který konstatoval, že skutečnost, k níž měla tato svědkyně vypovídat, není podstatná, a proto tento důkaz neprováděl.

K tvrzení o opomenutí důkazu v řízení před odvolacím soudem Ústavní soud připomíná svoji konstantní judikaturu k otázce tzv. opomenutého důkazu, podle níž zásadám spravedlivého procesu odpovídá nejen možnost účastníka řízení vyjádřit se k provedeným důkazům, nýbrž i navrhnout důkazy vlastní; soud sice není povinen provést všechny navržené důkazy, musí však o vznesených návrzích rozhodnout a - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl, resp. pro základ svých skutkových zjištění nepřevzal. V opačném případě zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté Listiny. Takzvané opomenuté důkazy, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud nezabýval, proto téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí, ale současně též jeho protiústavnost [srov. náleží I. ÚS 113/02, Sb. n. u., sv. 27, str. 213 (217-218) a tam citovaná rozhodnutí].

Na druhé straně je třeba akceptovat, že připuštění důkazu je věcí obecných soudů, jež nezávisle rozhodují o tom, který důkaz je významný pro trestní řízení a který lze vyloučit jako nevýznamný (což platí i pro důkaz svědeckou výpovědí). Takto bylo postupováno i ve věci stěžovatele.

Ústavní soud tedy uzavírá, že neshledal v napadeném rozhodnutí tvrzené porušení základních práv stěžovatele, a proto ústavní stížnost podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, jako návrh zjevně neopodstatněný odmítl.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 20. října 2011

Jiří Nykodým
předseda senátu